

ALMANACK

1960

SUNDSVALLS
MJÖLKCENTRAL

Du måste veta

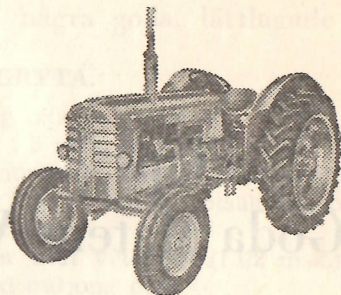
- att Sundsvalls Mjölkcenral förutom sin mejerirörelse har en handelsavdelning, som tillhandahåller praktiskt taget samtliga landsbygdens förnödenhetsvaror.
- att denna avdelning ger Dig den bästa tänkbara service och med hänsyn till återbäringen och hemtransport utan tvekan är Din bästa ekonomiska inköpskälla,
- att Du av Din egen förening får förståelse och hjälp vid betalningssvårigheter på ett annatsätt än av andra företag.

Men Du måste förstå

- att föreningen ej kan stå till tjänst med obegränsade krediter,
- att ränta måste utgå, om betalning ej sker på förfallodagen och
- att Ditt insatskapital är en del av föreningens rörelsekapital, som icke kan disponeras för Din betalning av varuskulder.

Och Du måste komma ihåg

- att det går lika bra att handla hos Din förening, om Du ej är mjölkleverantör eller mjölklikviden ej räcker till full betalning. Du behöver endast göra överenskomna kontanta inbetalningar.

BM 350

Landets mest sålda traktorer*)

Så här ser statistiken ut:

BM-VOLVO		5.091		46,8	%
Märke II		2.387		22,0	%
Märke III		1.034		9,5	%
Märke IV		978		9,0	%

Den mest sålda dieseltraktorn 1958 var

BM-VOLVOS traktor typ 230.

Den mest sålda bensintraktorn 1958 var

BM-VOLVOS traktor typ 425.

De mest sålda traktorerna 1958 var

BM-VOLVO.

*) Mer än dubbelt så många som närmaste traktormärke.

MASKINAVDELNINGEN

Tips från Goda Matens Vecka

Det är inte lätt att vara den, som varje dag på året ska se till att familjen får den näring och tillfredsställelse som god mat skänker. Matfantasin kan det vara dåligt beställt med ibland. Tips på enkla värdefulla matsedlar samt tillförlitliga enkla bakrecept är alltid välkomna för en husmor. Sådana tips har förekommit under **Goda Matens Vecka** och här följer några förslag till matsedlar och några recept som varit omtyckta. Tänk bara på att ingen rätt blir bättre än de ingredienser man använder till den.

Den friska fina smörsmaken går inte att ersätta, smöret har en märklig förmåga att ge festsmaak åt den enklaste matbit.

Gräddor lockar fram det finaste och bästa ur varje rätt.

Ost är inte bara ett utomordentligt pålägg — en ostbricka är en efterrätt som ingen kan motstå. En rätt smaksatt med riven ost gör den enklaste rätt god på ett alldeles särskilt sätt.

M. Frisendahl.

Förslag till några goda, lättlagade middagar:

ALLT I EN GRÖTA.

(4 pers.)

- Skär** 4 hg oxkött i bitar.
Bryn det i 3 msk. smör i en gröta.
Skär 6 morötter, 4 lökar och potatis i skivor.
Varva det brynta köttet, rotsakerna och potatisen i grytan.
Strö över litet vetemjöl (1 1/2 msk.).
Späd med buljong och
Smaksätt med tomatpuré eller tomater, salt, vppr. Låt rätten småputtra tills allt är mjukt. Klipp persilja över.
Servera rårivna morötter och potatis till.

Som efterrätt:

Frukt, rårivna äpplen eller äppelkompott med gräddor.

LÖK- OCH POTATISSOPPA

(4 pers.)

- Skär** 1 l. råskalad potatis, 4 gula lökar, 2 purjolökar i skivor.
Fräs alltsammans i 4 msk. smör och
Späd med 1/2 l. vatten och låt alltsammans småkoka tills potatisen är mjuk.
Späd med ytterligare 1/2 l. vatten eller buljong.
Smaksätt med salt, peppar och 1 dl. gräddor och
Klipp rikligt med persilja i soppan innan den serveras.
Servera ostgratinerade ansjovissmörgåsar till soppan.
Som efterrätt:
Tunna pannkakor med sylt och gräddor.

SKARGARDSGRYTA.

(4 pers.)

Skölj ungefär 6 hg fiskfiléer, som skäres i lagom stora bitar, salta lätt. Lägges i en låg, vid gryta, gärna serveringsgryta.

Pressa 1 citron, blanda saften med 1 dl. vatten och häll denna blandning över fisken så att varje bit får en liten dusch.

Skala 8 små eller medelstora gula lökar och förväll dem 5 min. i kokande saltat vatten.

Skölj 5-6 inte för stora tomater och skär dem i klyftor.

Lägg lök, tomater och hackad dill eller persilja, gärna båda delarna, över fisken i grytan. Lägg till sist på 2 ordentliga msk. smör. Lägg lock på grytan och koka det hela i 15-20 min. eller tills fisk och lök är lagom kokta.

Servera kokt potatis till.

Som efterrätt:

Nyponsoppa med grädde.

Vi bjuder på en söndagsmiddag.

Förslag I.

Till smörgåsbordet:

Smör, bröd, ost, gräddströmming m. kaviar och fylld fransk omelett.

GRÄDDSTRÖMMING MED KAVIAR.

(4-5 pers.)

Rensa och bena ur 1 kg strömming. Klipp bort det sladdriga köttet efter sidorna.

Skölj strömmingen, låt den rinna av ordentligt och lägg ihop den så att den ser hel ut. Placera den med ryggen uppåt i en eldfast smörad form.

Rör ihop 1 dl. tjock grädde, 1-2 msk. kaviar och 1-2 msk. finklippt dill.

Gjut denna blandning över strömmingen, som sedan bör stå ett par timmar, så att den salta smaken hinner att tränga in i strömmingen.

Sätt in formen i god ugnsvärme (225°) 15-20 min.

FYLLED FRANSK OMELETT.

(4 pers.)

Skär 1 hg skinka, bacon eller korv i strimlor eller tärningar, hacka 1/2 gul lök och skär 1-2 tomater i skivor.

Fräs alltsammans i 2 msk smör.

Vispa samman mycket lätt 4 ägg, 4 msk grädde, 4 msk vatten. Smaksätt med litet vitpeppar, ev. också med litet salt och rör till sist ner 4 msk riven ost.

Smält 1/2 msk smör i en omelettpanna eller i en stekpanna, (gnid ur den väl) häll i äggsmeten och fördela omedelbart därefter skinkblandningen över omeletten. Låt omeletten grädda utbredd, stick i den med en kniv eller gaffel så att den stelnar något-

Strö lunda jämnt, och vik den dubbel när den stjälpes upp på varmt serveringsfat.
gärna över något hackat "grönt" vid serveringen.

RULADER MED OST OCH PURJOLÖK. (4 pers.)

Blanda på vanligt sätt en köttfärs av 1 ägg, 1/2 dl skorpmjöl, 2 1/2-3 dl gräddmjölk, 4 hg malet kött (hälften ox, hälften fläsk), 2 tsk salt och 1/4 tsk vitpeppar.

Riv eller hacka 1-1 1/2 hg ost och hacka 1 purjolök. Blanda ost och lök väl.

Hacka ut färsen på ett vattensköljt skärbräde till decimeterstora fyrkanter. Lägg på en dryg msk av ostblandningen på varje fyrkant, rulla ihop dem väl och tryck ihop dem även vid kortändarna.

Bryn ruladerna i 2 msk smör, späd sedan med ytterst litet vatten, låt dem steka efter, ungefär 10 min. under lock och red av såsen med litet grädde.

Servera kokt eller pressad potatis och gärna något gott "grönt" till.

Som efterrätt:

FIN ÄPPELKAKA. (4 pers.)

Skala 6 stora äpplen, skär dem i klyftor och koka dem nästan mjuka i svag sockerlag, men passa dem så att de inte faller sönder. Lägg dem på ett smörat ugnselfast fat.

Blanda 3/4 kkp skallad, hackad sötmandel, 75 g smör, 3/4 kkp socker, 1 msk vetemjöl och 1 msk mjölk i en kastrull och låt det sjuda under omrörning.

Bred mandelsmeten över äpplena och sätt in kakan i medelvarm ugn, c:a 225°, tills den fått svagt guldgul färg.

Servera denna fina dessert sval eller kall med vispad grädde.

Förslag II.

Till smörgåsbordet:

Smör, bröd, ost, hårdkokta ägg med ansjovissmör, böcklinglåda med dill.

Kall kokt skinka med grönsaker, svampsås.

Som efterrätt:

Färsk frukt eller djupfrysta bär.

Vi bjuder på en liten supé med en eller flera smårätter.

(Använd sådana ingredienser som i de flesta fall finns hemma.)

Här förslag på några:

Janssons frestelse.

Köttbullar med gräddsås.

Kokt gratinerad purjolök med riven ost och grädde.

Omelett med svampstuvning.

Sallad av rårivna morötter och äpplen, smaksatt med citronsaft.

Kaffe med flarntårta.

FLARNTARTA.

(6-8 pers.)

Skälla och hacka 1 hg sötmandel.

Blanda 1 hg smör, 1 dl socker, 1 msk vetemjöl, 2 msk mjölk och den hackade mandeln i en tjockbottnad gryta och sjud alltsammans några minuter.

Smöra och mjöla en pannkakslagg eller en stekpanna med sluttande kant.

Dela smeten i två delar, bred ut den ena delen försiktigt på laggen och grädda bottnen vackert gyllenbrun i medelvarm ugn, ca 225°. Låt den svalna något på laggen och lossa den sedan försiktigt. Låt laggen kallna, smöra och mjöla den på nytt innan den andra bottnen gräddas.

Vispa 3 dl grädde och blanda den med ungefär 2 kkp mosade jordgubbar eller hallon — färska eller djupfrysta — och 3 blad gelatin, som först fått smälta i litet ljummet vatten. Färska bär blandas med litet socker vid mosningen. Vanlig kokt sylt kan också användas men då måste mängden minskas så att fyllningen inte blir för söt och stark.

Lägg gräddfyllningen mellan bottnarna och ställ

tårtan kallt en liten stund så att grädden stelnar något före serveringen.

Vi bjuder på ost.

När vi får oväntade gäster, vare sig det är morgon, middag eller kväll, kan vi bjuda på ost.

Sätt fram smör, bröd och ost till kaffe eller te, det blir alltid uppskattat, eller ordna en ostbricka för den enklare eller finare bjudningen, den kan vara en fest för både öga och gom, lätt att arrangera, lätt att variera.

Lägg upp på ett stort fat eller liten bricka kex av några sorter, osötade. Smör på en liten assiett. Ost av några sorter, t.ex. herrgård, ädelost. Vindruvor eller annan frukt.

Sätt en bruten servett på brickan, det ser fräscht och trevligt ut.

Här förslag på några andra särskilt goda ostar:

Västerbottensost.

Svensk Emmenthalerost.

Cheddarost.

Port du Salut.

Riddarost.

Förslag å lättvindig bakning:

LATTVINDIGT VETEBRÖD.

Smula sönder 1/2 hg jäst i degskålen.

Smält 1 hg smör i en kastrull, häll sedan i 2 1/2 dl gräddmjölk. Låt det bli ljummet och häll det över jästen.

Tillsätt 1 tsk salt, 1 hg socker, 1 ägg, 2 tsk krossad kardemumma eller 1/2-1 hg russin. (Suckat, hackad mandel, syltade apelsinskal m.m. kan användas i stället för eller tillsammans med kardemumman och russinen.)

Arbeta in 425 g vetemjöl — degen skall vara mycket lös men blank och smidig. Häll den i en smörad och mjölad form, låt den jäsa ungefär 1/2 timme eller till knappt dubbel storlek. Pensla med uppvispat ägg eller äggvita och strö på socker eller pärlsocker.

Grädda brödet i medelgod ugnsvärme, c:a 225-250°, 25-30 min. eller tills en vispkvist förblir torr om man sticker i brödet.

Förvara det gärna i en polyetenpåse, när det kallnat, så håller det sig som nygräddat till sista biten.

AGGVITEKAKA.

Rör 1 hg smör och 2 dl socker vitt och pösigt och smaksätt med det rivna skalet av 1/2 citron.

Blanda 3 1/2 dl vetemjöl med 1 1/2 tsk bakpulver och tillsätt det omväxlande med 1 dl mjölk.

Vispa 5 äggvitor till hårt skum, blanda dem i smeten och häll den i en smörad och brödbeströdd form.

Grädda kakan i svag ugnsvärme (c:a 175°) ung. 40 min.

MÖRA NÖTBRÖD.

Rör 2 hg smör, 1 1/2-2 hg socker och 2 ägg pösigt.

Blanda i 1/2 hg malda nötkärnor och 1 tsk bikarbo-
nat och rör om ett slag.

Väg upp 425 g vetemjöl, blanda i det mesta i degen, men spar en liten aning till utbakningen. Arbeta degen så litet som möjligt på bakbordet. Rulla ut den till längder — åtskilligt mer än fingertjocka — lägg dem på smörade plåtar och pensla dem med uppvispad äggvita. Strö gärna på malen kanel blandad med litet socker.

Grädda stängerna i medelvarm ugn — c:a 200° — och låt dem svalna en liten stund på plåten. Skär dem sedan på snedden i ungefär 2 cm breda bitar och torka bröden i svag ugnsvärme på samma sätt som man torkar skorpor.

GROVA SMÖRGASBULLAR.

Smula sönder 30 g jäst i degskålen.

Värm 3 dl mjölk och 2 msk sirap och håll det över jästen i degskålen.

Arbeta in 8 dl grovt rågmjöl eller grahamsmjöl och 4 dl vetemjöl till en smidig deg och låt den jäsa.

Baka ut till avlånga bullar och låt dem jäsa väl.

Grädda i varm ugn 8-10 min.

ALMANACK

FÖR SKOTTÅRET EFTER FRÄLSARENS KRISTI FÖDELSE

1960

TILL LULEÅ HORISONT

vid 65 grad. 35 min. polhöjd och 28 tidsmin. 37 tidssek.

öster om Sveriges tidsmeridian

MED UTESLUTANDE PRIVILEGIUM UTGIVEN AV

KUNGL. VETENSKAPSAKADEMIEN

Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB

UPPSALA

KONUNGAHUSET

OSCAR FREDRIK WILHELM OLAF GUSTAF VI ADOLF, Sveriges Konung. Född d. 11 nov. 1882. Uppsteg på tronen d. 29 okt. 1950. Förmäld 1:o d. 15 juni 1905 med *Margaret Victoria Augusta Charlotte Norah*, Prinsessa av Storbritannien och Irland, född d. 15 jan. 1882, död d. 1 maj 1920. 2:o d. 8 nov. 1923 med

LOUISE ALEXANDRA MARIE IRÈNE, Sveriges Drottning. Född d. 13 juli 1889.

Barn i första äktenskapet:

Framlidne Arvfursten *Gustaf Adolf Oscar Fredrik Arthur Edmund*, Hertig av Västerbotten, född d. 22 april 1906, död d. 26 jan. 1947. Förmäld d. 20 okt. 1932 med

SIBYLLA CALMA MARIE ALICE BATHILDIS FEODORA, Sveriges Prinsessa, Hertiginna av Västerbotten, född d. 18 jan. 1908.

Son:

CARL GUSTAF FOLKE HUBERTUS, Sveriges Kronprins, Hertig av Jämtland, född d. 30 april 1946.

Dötrar:

MARGARETHA DÉSIRÉE VICTORIA, Sveriges Prinsessa, född d. 31 okt. 1934.

BIRGITTA INGEBORG ALICE, Sveriges Prinsessa, född d. 19 jan. 1937.

DÉSIRÉE ELISABETH SIBYLLA, Sveriges Prinsessa, född d. 2 juni 1938.

CHRISTINA LOUISE HELENA, Sveriges Prinsessa, född d. 3 aug. 1943.

BERTIL GUSTAF OSCAR CARL EUGEN, Sveriges Arvfurste, Hertig av Halland, född d. 28 febr. 1912.

INGRID VICTORIA SOFIA LOUISE MARGARETA, Sveriges Prinsessa, född d. 28 mars 1910. Förmäld d. 24 maj 1935 med FREDRIK IX, Danmarks Konung.

Konungens broder:

CARL WILHELM LUDVIG, Sveriges Arvfurste, Hertig av Södermanland, född d. 17 juni 1884.

Konungens farbroders, framlidne Hertigens av Västergötland dotter:

MARGARETHA SOFIA LOVISA INGEBORG, Sveriges Prinsessa, född d. 25 juni 1899. Förmäld d. 22 maj 1919 med AXEL CHRISTIAN GEORG, Prins av Danmark.

Konungens andre och fjärde son:

SIGVARD OSCAR FREDRIK Bernadotte, Greve af Wisborg, född d. 7 juni 1907, gift 2:o d. 26 okt. 1943 med *Sonja Helene* Robbert (från Danmark), Grevinna af Wisborg, född d. 12 okt. 1909.

CARL JOHAN ARTHUR Bernadotte, Greve af Wisborg, född d. 31 okt. 1916, gift d. 19 febr. 1946 med *Elin Kerstin Margareta* Wijkmark, Grevinna af Wisborg, född d. 4 mars 1910.

Hertigens av Södermanland son:

GUSTAF LENNART NICOLAUS PAUL Bernadotte, Greve af Wisborg, född d. 8 maj 1909, gift d. 11 mars 1932 med *Karin Emma Louise* Nissvandt, Grevinna af Wisborg, född d. 7 juli 1911.

Framlidne Hertigens av Västergötland son:

CARL GUSTAF OSCAR FREDRIK CHRISTIAN Bernadotte, Prins, född d. 10 jan. 1911, gift 2:o d. 10 nov. 1954 med *Anna (Ann) Margareta* Larsson, Prinsessa, född d. 22 mars 1921.

Tideräkning

År 1960 efter Kristi födelse är det 9:e i solcirkeln eller söndagsändringen. Söndagsbokstaven är C, B. Påskgränsen infaller den 11 april.

Tecknens betydelse

★ sön- och helgdagar	♀ planeten Venus	e. efter
== allmän flaggdag	♂ " Mars	t timmar
○ solen	♃ " Jupiter	m minuter
(månen	♄ " Saturnus	kl. klockan
● nymåne	u. upp	el. eller
① första kvarteret	s. står i söder	(uppgiften gäller för
○ fullmåne	n. ned	efterföljande dag
② sista kvarteret	f. före	) uppgiften gäller för
		föregående dag

Dygnet timmar angivas från 0 till 24 med början vid midnatt.

I kolumnerna för månens uppgång och nedgång betecknar ett streck (—), att månen den dagen ej går upp eller ej går ned. Tiderna för solens och månens uppgång och nedgång äro beräknade för solens och månens medelpunkter.

Sveriges gemensamma borgerliga tid

Från och med år 1879 användes i hela Sverige en och samma tid, officiellt benämnd *Sveriges gemensamma borgerliga tid*. Denna är lika med medelsoltiden för orter belägna på *Sveriges tidsmeridian*, som från och med år 1900 är meridianen 15 grader eller 1 timme öster om meridianen genom observatoriet i Greenwich i England. Sveriges tidsmeridian går ungefär mitt genom Sverige från söder till norr tämligen nära Karlshamn, Eksjö, Motala, Nora, Leksand och Östersund; den ligger 12 tidsminuter och 14 tidssekunder väster om meridianen genom Stockholms gamla observatorium. Sveriges gemensamma borgerliga tid är lika med den medeleuropeiska tiden, som användes i Danmark, Norge m. fl. länder.

I väckslag, checklag och lag om beräkning av lagstadgad tid äro påskafon, midsommarafon och julafton likställda med allmän helgdag.

JANUARI 1960

Giv, o Jesu, fröjd och lycka!		Solen ☉ Upp Ned		Månen ☾ Upp Ned	
I Jesu namn. Ev. Luk. 2:21. Högm. Luk. 13:6-9. Aft. Uppb. 2:1-5.					
1 F	★ Nyårsdagen	☿ u. 5.29	9.57 13.12	10.06	18.25
2 L	Svea		9.56 13.15	10.21	19.59
3 S	★ Söndagen e. Nyår	Dopet. Ev. Matt. 3:13-17. Högm. Matt. 3:11, 12. Aft. Apg. 8:26-39.			
	Alfred		9.54 13.17	10.32	21.29
4 M	Rut	☉ närmast	9.52 13.20	10.42	22.56
5 T	Hanna	☾ 19.53	9.50 13.23	10.51	—
Herrens härilghet. Ev. Matt. 2:1-12. Högm. Luk. 11:29-36. Aft. Jes. 2:2-5.					
6 O	★ Trettondedag Jul	♂ u. 8.48	9.48 13.26	11.00	0.19
7 T	August	♂ s. 10.06	9.46 13.29	11.11	1.40
8 F	Erland	♀ u. 7.54	9.44 13.32	11.24	2.58
9 L	Gunnar	♀ s. 9.39	9.42 13.35	11.42	4.14
10 S	★ 1 e. Trettondedagen	Guds Son i Guds helgedom. Ev. Luk. 2:42-52. Högm. Matt. 12:46-50. Aft. Rom. 12:1-5.			
	Sigurd	☾ fjärmast	9.39 13.39	12.06	5.25
11 M	Hugo		9.36 13.42	12.39	6.28
12 T	Frideborg	♂ u. 9.04	9.34 13.46	13.25	7.21
13 O	Knut	♂ s. 10.51	9.31 13.49	14.24	8.01
14 T	Felix	☉ 0.51	9.28 13.53	15.33	8.31
15 F	Laura		9.25 13.56	16.50	8.52
16 L	Hjalmar	♀ u. 6.36	9.23 14.00	18.11	9.08
17 S	★ 2 e. Trettondedagen	Jesu närvaro helgar hemmet. Ev. Joh. 2:1-11. Högm. Luk. 19:1-10. Aft. Ef. 6:1-4.			
	Anton		9.20 14.04	19.34	9.20
18 M	Hilda	♂ u. 8.46	9.17 14.07	21.00	9.31
19 T	Henrik	♂ s. 9.57	9.14 14.11	22.27	9.40
20 O	Fabian		9.10 14.15	23.57	9.50
21 T	Agnes	☾ 16.01	9.07 14.19	—	10.01
22 F	Vincent	♀ u. 7.16	9.04 14.22	1.29	10.14
23 L	Emilia	♀ s. 8.56	9.01 14.26	3.03	10.33
24 S	★ 3 e. Trettondedagen	Jesu makt att skapa tro på jorden. Ev. Matt. 8:1-13. Högm. Matt. 8:14-17. Aft. 2 Kor. 1:3-7.			
	Erika		8.58 14.30	4.33	11.01
25 M	Paulus		8.54 14.34	5.54	11.45
26 T	Botilda	☾ närmast	8.51 14.37	6.57	12.49
27 O	Göte		8.48 14.41	7.40	14.12
28 T	KARL	☾ 7.16	8.44 14.45	8.08	15.45
29 F	Valter	♂ u. 8.02	8.41 14.49	8.27	17.21
30 L	Gunhild	♂ s. 9.52	8.38 14.53	8.40	18.55
31 S	★ 4 e. Trettondedagen	Jesu makt att hjälpa i storm och fara. Ev. Matt. 8:23-27. Högm. Matt. 14:22-33. Aft. 2 Tim. 1:7-10.			
	Ivar		8.34 14.56	8.51	20.26

Börja året med föresatsen att alltid köpa förnödenhets och förbrukningsartiklar för såväl jordbruket som hushållet från Edert eget företag.

Nu under den kalla årstiden behövs det vara något varmt på fötterna. Leverantörsbutikerna har god sortering av **Duffelskor** såväl barn- som dam- och mansstorlekar.

Prov bör nu insändas till Frökontrollanstalten för analys på hemmaproducerat utsäde. **Pullfor** Värp-foder för äggproduktionen.

För att undvika ev. driftstopp i vårbruket föreslår vi att redan nu låta oss gå igenom Eder traktor på verkstaden. Ring och beställ tid.

FEBRUARI 1960

			Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
1M	Max	♀ u. 7.20	8.31	15.00	9.01	21.53
2T	Kyndelsmässodagen		8.27	15.04	9.11	23.17
3O	Disa		8.24	15.08	9.21	—
4T	Ansgar	☉ 15.27	8.20	15.11	9.33	0.38
5F	Agata	♂ u. 8.11	8.17	15.15	9.49	1.56
6L	Dorotea	♂ s. 9.45	8.13	15.19	10.11	3.09
Guds uppenbarelse i Kristus. Ev. Luk. 2: 22-32. Högm. Matt. 13: 31-33.						
7S	★ 5 e. Trettondedagen Aft. 1 Joh. 1: 1-7.					
	Jungfru Marie Kyrkogångsdag el. Kyndelsmässodagen					
	Rikard	(fjärmast	8.10	15.22	10.40	4.15
8M	Berta		8.06	15.26	11.21	5.13
9T	Fanny	2 u. 6.23	8.03	15.30	12.14	5.58
10O	Eugenia	2 s. 8.00	7.59	15.33	13.19	6.32
11T	Yngve		7.56	15.37	14.33	6.57
12F	Evelina	○ 18.24	7.52	15.41	15.54	7.15
13L	Agne		7.48	15.44	17.18	7.29
Guds oförskyllda nåd. Ev. Matt. 20: 1-16. Högm. Luk. 17: 7-10.						
14S	★ Septuagesima Aft. Fil. 3: 7-14.					
	Valentin	♂ u. 7.03	7.45	15.48	18.44	7.41
15M	Sigfrid	♂ s. 8.57	7.41	15.51	20.12	7.51
16T	Julia	♀ u. 7.16	7.38	15.55	21.42	8.01
17O	Alexandra		7.34	15.58	23.13	8.12
18T	Frida	♂ u. 7.30	7.30	16.02	—	8.25
19F	Gabriella	♂ s. 9.35	7.27	16.06	0.44	8.41
20L	Hulda	○ 0.48	7.23	16.09	2.14	9.05
Guds ord. Ev. Luk. 8: 4-15. Högm. Matt. 10: 2-15. Aft. 2 Tim. 3: 10-15.						
21S	★ Sexagesima					
	Hilding		7.19	16.12	3.36	9.41
22M	Martina		7.16	16.16	4.44	10.34
23T	Torsten	(närmast	7.12	16.19	5.34	11.47
24O	Skotttdagen	2 u. 5.36	7.08	16.23	6.08	13.13
25T	Mattias	2 s. 7.12	7.05	16.26	6.30	14.46
26F	Sigvard	● 19.24	7.01	16.30	6.46	16.20
27L	Torgny		6.57	16.33	6.58	17.53
Guds kärleks väg. Ev. Luk. 18: 31-43. Högm. Mark. 10: 32-45.						
28S	★ Fastlagsöndagen Aft. 1 Kor. 1: 20-25.					
	Lage	♂ u. 6.10	6.53	16.36	7.09	19.22
29M	Maria	♂ s. 8.07	6.50	16.40	7.19	20.49

			Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
1 T	Albin	♀ u. 6.43	6.46	16.43	7.29	22.13
2 O	Ernst		6.42	16.46	7.41	23.33
3 T	Gunborg	♂ u. 6.42	6.39	16.50	7.56	—
4 F	Adrian	♂ s. 9.25	6.35	16.53	8.15	0.50
5 L	Tora	☉ 12.06	6.31	16.56	8.41	2.00
Syndabekännelse och bot. Ev. Matt. 11:20-24.						
6 S	★ Rotdagen (1 Böndagen)	Predikotexter enl. Årets böndagsplakat.				
	Ebba	☾ fjärmast	6.27	17.00	9.16	3.01
7 M	Ottilia		6.24	17.03	10.04	3.52
8 T	Filippa	♀ u. 4.53	6.20	17.06	11.04	4.30
9 O	Torbjörn	♀ s. 6.28	6.16	17.09	12.14	4.59
10 T	Edla		6.12	17.13	13.32	5.20
11 F	Edvin	♂ u. 5.25	6.09	17.16	14.55	5.36
12 L	Viktoria	♂ s. 7.24	6.05	17.19	16.21	5.48
Den kämpande tron. Ev. Matt. 15:21-23. Högm. Mark. 9:14-32.						
18 S	★ 2 i Fastan	Aft. Hebr. 5:7-9.				
	Greger	☉ 9.26	6.01	17.22	17.50	5.59
14 M	Matilda		5.57	17.26	19.21	6.10
15 T	Kristofer		5.54	17.29	20.54	6.21
16 O	Herbert	♀ u. 5.56	5.50	17.32	22.27	6.33
17 T	Gertrud		5.46	17.35	23.59	6.49
18 F	Edvard		5.42	17.38	—	7.10
19 L	Josef	☾ närmast	5.39	17.42	1.25	7.42
Kampen mot de onda makterna. Ev. Luk. 11:14-23. Högm. Luk. 4:31-37 el. Joh. 13:31-38. Aft. Kol. 1:24-29.						
20 S	★ 3 i Fastan	Vårdagjämningen				
	Joakim	☉ 7.41	5.35	17.45	2.38	8.29
21 M	Bengt	☉ 7.41	5.31	17.48	3.32	9.35
22 T	Viktor	♂ u. 5.32	5.27	17.51	4.10	10.55
23 O	Gerda	♂ s. 9.08	5.23	17.54	4.35	12.23
24 T	Gabriel		5.20	17.58	4.52	13.55
25 F	Marie Bebdelsedag	♀ u. 3.53	5.16	18.01	5.05	15.26
26 L	Emanuel	♀ s. 5.28	5.12	18.04	5.16	16.55
Bebdelsen. Ev. Luk. 1:26-38. Högm. Luk. 1:46-55. Aft. Jes. 11:1-9.						
27 S	★ Midfastösöndagen					
	Jungfru Marie Bebdelsedag					
	Rudolf	☉ 8.38	5.08	18.07	5.26	18.23
28 M	Malkolm		5.05	18.10	5.36	19.48
29 T	Jonas	♂ u. 4.16	5.01	18.13	5.48	21.11
30 O	Holger	♂ s. 6.18	4.57	18.17	6.01	22.30
31 T	Ester		4.53	18.20	6.18	23.44

I Eder Leverantörsbutik kan Ni köpa glas, porslin, rostfritt samt trevliga hushållsredskap i plast.

Rekvirera redan nu utsäden, fröer och gödselmedel samt teckna odlingskontrakt på potatis. Glöm inte att i god tid komplettera maskinparken inför vårbruket. Se även över reservdelsbehovet.

Påskmånad! God mat och trevliga dekorationer för ett läckert Påskbord.

etgata 23 April
april

28 April handla 6/11

Allas medverkan för **tidigast möjliga expediering** av varor för vårbehovet är betydelsefull i gemen- samt intresse.

APRIL 1960

			Solen ☉ Upp Ned	Månen ☾ Upp Ned
1 F	Harald	♀ u. 5.00	4.49 18.23	6.41 —
2 L	Gudmund	☾ fjärmast	4.46 18.26	7.12 0.50
3 S Försonaren. Ev. Matt. 21:33-43. Högm. Luk. 22:31-38 el. Joh. 19:1-11. ★ 5 i Fastan Art. Ef. 2:12-16.				
A-4 M	Ferdinand	● 8.05	4.42 18.29	7.54 1.45
5 T	Ambrosius	♂ u. 4.40	4.38 18.33	8.49 2.28
6 O	Nanna	♂ s. 8.55	4.34 18.36	9.54 3.00
7 T	VILHELM	♂ s. 8.55	4.31 18.39	11.08 3.24
8 F	Ingemund	♀ u. 3.02	4.27 18.42	12.28 3.41
9 L	Hemming	♀ s. 4.37	4.23 18.46	13.53 3.55
	Otto	♀ s. 4.37	4.19 18.49	15.20 4.07
10 S ★ Palmsöndagen Det nya förbundet. Ev. Joh. 12:1-16. Högm. Luk. 22:14-22. Art. Jer. 31:31-34.				
11 M	Ingvar	○ 21.28	4.15 18.52	16.51 4.17
12 T	Ulf	♂ u. 3.22	4.12 18.55	18.25 4.27
13 O	Julius	♂ s. 5.25	4.08 18.59	20.01 4.39
14 T	Artur	☾ närmast	4.04 19.02	21.37 4.53
	Tiburtius	☾ närmast	4.00 19.05	23.09 5.13
15 F ★ Långfredagen Jesu korsfästelse. Ev. Luk. 23:32-43. Högm. 5:e akten. Art. 6:e akten.				
16 L	Olivia	♀ u. 4.05	3.56 19.09	— 5.41
	Patrik	♀ u. 4.05	3.53 19.12	0.30 6.23
17 S Kristus är uppstånden. Ev. Mark. 16:1-8. Högm. Matt. 28:1-8. Art. Ef. 1:16-23.				
18 M	Elias	☾ 13.57	3.49 19.15	1.31 7.24
	Valdemar	♂ u. 3.47	3.45 19.19	2.14 8.41
19 T	Olavus Petri	♂ s. 8.41	3.41 19.22	2.42 10.08
20 O	Amalia	♂ s. 8.41	3.38 19.25	3.01 11.38
21 T	Anselm	♀ u. 2.08	3.34 19.29	3.15 13.08
22 F	Albertina	♀ s. 3.42	3.30 19.32	3.26 14.36
23 L	Georg	♀ s. 3.42	3.26 19.36	3.35 16.03
24 S ★ 1 e. Påsk Herren vår frälsnings hövding. Ev. Joh. 20:19-31. Högm. Joh. 21:15-23. Art. App. 13:52-41.				
25 M	Vega	● 22.45	3.22 19.39	3.45 17.28
26 T	Markus	♂ u. 2.24	3.19 19.42	3.55 18.51
27 O	Teresia	♂ s. 4.26	3.15 19.46	4.07 20.12
28 T	Engelbrekt	♂ s. 4.26	3.11 19.49	4.22 21.28
29 F	Ture	☾ fjärmast	3.07 19.53	4.42 22.38
30 L	Tyko	☾ fjärmast	3.04 19.56	5.09 23.39
	Mariana	☾ fjärmast	3.00 20.00	5.47 —

			Solen ☉ Upp Ned	Månen ☾ Upp Ned
1 S	Herren vår herde. Ev. Joh. 10:11-16. Högm. 10:1-10. Aft. Ps. 23:1-8.			
	★ 2 e. Påsk			
	Valborg	♀ u. 3.09	2.56 20.03	6.36 0.27
2M	Filip		2.52 20.07	7.37 1.03
3T	Göta		2.49 20.11	8.48 1.30
4O	Monika	● 2.01	2.45 20.14	10.04 1.49
5T	Gotthard		2.41 20.18	11.25 2.03
6F	Sigmund	♂ u. 2.43	2.37 20.21	12.50 2.15
7L	Gustava	♂ s. 8.22	2.34 20.25	14.18 2.25
8 S	★ 3 e. Påsk			
	Hemlängtan. Ev. Joh. 16:16-22. Högm. Joh. 14:1-12. Aft. 1 Petr. 1:3-9.			
	Åke	2 u. 1.03	2.30 20.29	15.50 2.35
9M	Jonatan	2 s. 2.37	2.26 20.32	17.25 2.45
10T	Esbjörn		2.22 20.36	19.03 2.58
11O	Märta	○ 6.43	2.19 20.40	20.41 3.14
12T	Charlotta	☾ närmast	2.15 20.43	22.11 3.37
13F	Linnea	♂ u. 1.21	2.11 20.47	23.24 4.13
14L	Halvard	♂ s. 3.23	2.07 20.51	— 5.08
15 S	Ordet och tron. Ev. Matt. 11:25-30. Predikotexter enl. årets böndags-plakat.			
	★ Reformationsdagen (2 Böndagen)			
	Sofia		2.04 20.54	0.16 6.22
16M	Hilma	♀ u. 2.12	2.00 20.58	0.49 7.49
17T	Rebecka	● 20.55	1.56 21.02	1.11 9.21
18O	Erik		1.53 21.06	1.26 10.52
19T	Alrik	♂ u. 1.54	1.49 21.10	1.37 12.21
20F	Karolina	♂ s. 8.07	1.45 21.13	1.47 13.48
21L	Konstantin		1.42 21.17	1.56 15.13
22 S	★ Bönensöndagen			
	Bönen. Ev. Joh. 16:23-33. Högm. Luk. 11:1-13. Aft. Jer. 29:11-13.			
	Henning		1.38 21.21	2.05 16.36
23M	DESIDERIA	2 u. 23.56	1.34 21.25	2.16 17.57
24T	Ragnvald	2 s. 1.33	1.31 21.28	2.29 19.15
25O	Urban	● 13.27	1.27 21.32	2.46 20.28
26 T	Från förnedring till härlighet. Ev. Apg. 1:1-11. Högm. Luk. 24:49-53.			
	★ Kristi Himmelsf. dag			
	Vilhelmina		1.24 21.36	3.10 21.32
27F	Blenda		1.20 21.40	3.43 22.26
28L	Ingeborg	☾ fjärmast	1.17 21.44	4.28 23.07
29 S	★ 6 e. Påsk			
	Kristus och Anden. Ev. Joh. 15:26-16:4. Högm. Joh. 17:18-23. Aft. 1 Kon. 19:9-13.			
	Baltsar		1.13 21.47	5.24 23.36
30M	Fritjof	♂ u. 0.13	1.10 21.51	6.31 23.58
31T	Isabella	♂ s. 2.13	1.06 21.55	7.45 —

Försumma ej att beta även det egna utsädet. Knäp-
parlarver bekämpas med **Aldrin-puder**. Pullfor Start-
foder och Tillväxtfoder för kycklingar.

Förutom fabriksnya **BM-Volvo** traktorer i olika stor-
lekar har vi även bra begagnade traktorer med eller
utan redskap. Se ut en lämplig traktor redan nu.

Ogräsbekämpning aktuell — traktorsprutan Moteska och ryggsprutan Senior. Flugorna bekämpas med våra högklassiga preparat. Saltsten och Mineralfoder under betesgången.

2 juni halv 12
Famelläpore

Krusa 17 juni

Halda 17 halv 11

21 kl / permanent

Blåkläder av bra kvalitet. Underkläder såväl för damer som herrar och barn finnes i våra Leverantörbutiker.

JUNI 1960

			Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
1 O	Nikodemus	♀ u. 1.10	1.03	21.59	9.03	0.13
2 T	Rutger	☉ 17.02	0.59	22.02	10.25	0.25
3 F	Ingemar	♂ u. 0.57	0.56	22.06	11.49	0.36
4 L	Holmfrid	♂ s. 7.49	0.53	22.09	13.17	0.45
Den Helige Andes utgjutande. Ev. Joh. 14:23-31. Högm. Joh. 14:15-21. Aft. Aps. 2:22-24, 53, 36-42.						
5 S	★ Pingstdagen					
	Bo	☿	0.50	22.13	14.49	0.54
Andens vind över världen. Ev. Joh. 8:16-21. Högm. Joh. 12:44-50. Aft. Aps. 11:19-26.						
6 M	★ Annandag Pingst					
	GUSTAV	☿	0.46	22.17	16.24	1.05
7 T	Robert	♀ u. 22.51	0.43	22.20	18.02	1.18
8 O	Salomon	♀ s. 0.27	0.40	22.23	19.38	1.36
9 T	Börje	☉ 14.02	0.37	22.27	21.03	2.04
10 F	Svante	☾ närmast	0.34	22.30	22.08	2.49
11 L	BERTIL		0.32	22.33	22.51	3.55
Fader, Son och Ande. Ev. Joh. 3:1-15. Högm. Matt. 28:18-20. Aft. Kol. 1:12-28.						
12 S	★ Heliga Trefaldighets dag					
	Eskil		0.29	22.35	23.18	5.20
13 M	Aina	♂ u. 23.13	0.27	22.38	23.36	6.54
14 T	Håkan	♂ s. 1.15	0.25	22.41	23.49	8.29
15 O	Justina		0.23	22.43	23.59	10.02
16 T	Axel	☉ 5.36	0.21	22.45	—	11.32
17 F	Torborg	♀ u. 0.08	0.19	22.46	0.08	12.58
18 L	Björn		0.18	22.48	0.17	14.22
Gud eller världen. Ev. Luk. 16:19-31. Högm. Matt. 16:24-27. Aft. 1 Tim. 6:6-19.						
19 S	★ 1 e. Trefaldighet					
	Germund	♂ u. 23.52	0.17	22.49	0.27	15.43
20 M	Flora	♂ s. 7.31	0.17	22.49	0.39	17.02
21 T	Alf	Sommarsolståndet	0.17	22.49	0.54	18.17
22 O	Paulina		0.17	22.49	1.15	19.25
23 T	Adolf	☾ fjärmast	0.17	22.49	1.43	20.23
24 F	Joh:s Döps dag	☉ 4.27	0.18	22.48	2.23	21.09
Skapelsen och ljuset från höjden. Ev. Luk. 1:57-80. Högm. Aps. 17:22-31.						
25 L	★ D. hel. Joh:s Döps d. el. Midsommard.					
	David	☿	0.20	22.47	3.16	21.42
Kallelsten till Guds rike. Ev. Luk. 14:16-24. Högm. Luk. 9:51-62. Aft. Hos. 11:1-7.						
26 S	★ 2 e. Trefaldighet					
	Rakel	♀ s. 23.02	0.21	22.45	4.19	22.06
27 M	Selma	♀ n. 0.38	0.23	22.43	5.31	22.24
28 T	Leo		0.26	22.41	6.48	22.37
29 O	Petrus	♂ u. 22.09	0.28	22.39	8.08	22.47
30 T	Elof	♂ s. 0.07	0.31	22.37	9.30	22.57

			Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
1 F	Aron	(☉ 4.49	0.34	22.34	10.54	23.05
2 L	Rosa	☉ fjärrast	0.37	22.31	12.21	23.15
Guds förekommande nåd. Ev. Luk. 15:1-10. Högm. Matt. 9:9-13. Aft. Ef. 2:1-10.						
3 S	* 3 e. Trefaldighet Aurora	♀ n. 23.02	0.40	22.29	13.52	23.26
4 M	Ulrika		0.43	22.26	15.26	23.41
5 T	Melker	♂ u. 22.52	0.46	22.23	17.01	—
6 O	Esaias	♂ s. 7.12	0.50	22.20	18.32	0.02
7 T	Klas		0.53	22.16	19.48	0.36
8 F	Kjell	☉ 20.37	0.57	22.13	20.44	1.29
9 L	Götilda	(närmast)	1.00	22.10	21.19	2.45
Världsmissionen. Ev. Matt. 23:18-20. Predikotexter enl. årets böndagsplakat.						
10 S	* Missionsdagen (3 Böndagen) Anund	♀ s. 22.00	1.04	22.06	21.42	4.17
11 M	Eleonora	♀ n. 23.31	1.07	22.03	21.58	5.55
12 T	Herman		1.11	22.00	22.09	7.33
13 O	Joel	♂ s. 23.08	1.15	21.56	22.19	9.07
14 T	Folke	♂ n. 1.03	1.18	21.53	22.29	10.37
15 F	Ragnhild	☉ 16.43	1.22	21.49	22.38	12.04
16 L	Reinhold		1.26	21.46	22.49	13.27
Lärjungaskapet. Ev. Luk. 5:1-11. Högm. Matt. 16:13-20. Aft. Apg. 23:1, 12-23.						
17 S	* 5 e. Trefaldighet Alexis	♀ n. 22.07	1.30	21.42	23.03	14.48
18 M	Fredrik		1.33	21.39	23.22	16.04
19 T	Sara	♂ u. 22.00	1.37	21.35	23.47	17.15
20 O	MARGARETA	♂ s. 6.56	1.41	21.31	—	18.17
21 T	Johanna	(fjärrast)	1.45	21.28	0.23	19.07
22 F	Magdalena	Rötm. börj.	1.48	21.24	1.10	19.45
23 L	Emma	● 19.31	1.52	21.20	2.10	20.12
Kärlekens lag. Ev. Matt. 5:20-26. Högm. Matt. 5:38-42. Aft. Jak. 2:8-13.						
24 S	* 6 e. Trefaldighet KRISTINA		1.56	21.17	3.19	20.32
25 M	Jakob	♀ s. 21.55	2.00	21.13	4.35	20.47
26 T	Jesper	♀ n. 22.26	2.03	21.09	5.54	20.59
27 O	Marta		2.07	21.06	7.16	21.08
28 T	Botvid	♂ s. 22.04	2.11	21.02	8.39	21.17
29 F	Olof	♂ n. 23.53	2.14	20.58	10.04	21.26
30 L	Algot		2.18	20.55	11.31	21.37
Kristi förklaring. Ev. Matt. 17:1-8. Högm. Matt. 17:9-13. Aft. Uppb. 1:9-16.						
31 S	* Kristi Förklarings dag Elin	☉ 13.39	2.22	20.51	13.01	21.49

Bekämpa potatisbladmöglet i god tid genom besprutning med zinkkarbammat eller kopparhaltigt preparat, innan blasten angripits. Rekvirera **Höstutsäde**.

30 juli Spella

Majros 1 augusti

Allt för syltning, saftning och konservering finnes i Leverantörsbutiken. Aktuella skördemaskiner finner Ni på maskinavdelningen.

Upprepa besprutningen av potatisen.
 Rekvirera **skördegarnet** i god tid.
 Glöm ej djurens behov av **vitaminer och Riksmäns**.
 Använd **Klorex** mot ogräshärdarna.

			Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
7M	Per	♀ n. 21.08	2.25	20.47	14.33	22.07
2T	Karin		2.29	20.43	16.03	22.33
3O	Tage	♂ u. 21.04	2.32	20.40	17.25	23.14
4T	Arne	♂ s. 6.38	2.36	20.36	18.30	—
5F	Ulrik	(närmast	2.40	20.32	19.15	0.17
6L	Sixten		2.43	20.28	19.44	1.40

Sanning och sken. Ev. Matt. 7:15-21. Högm. Matt. 7:22-29.
 Aft. 1 Joh. 4:1-8.

7S	★ 8 e. Trefaldighet					
8M	Arnold	○ 3.41	2.47	20.25	20.03	3.15
	Sylvia		2.50	20.21	20.17	4.54
9T	Roland	2 s. 19.52	2.54	20.17	20.28	6.32
10O	Lars	2 n. 21.24	2.57	20.13	20.38	8.07
11T	Susanna		3.01	20.10	20.48	9.38
12F	Klara	2 s. 21.01	3.04	20.06	20.59	11.05
13L	Hillevi	2 n. 22.48	3.08	20.02	21.12	12.28

Trohet och kloshet i Kristi tjänst. Ev. Luk. 16:1-8. Högm. Luk. 16:10-15.
 Aft. 2 Tess. 3:10-13.

14S	★ 9 e. Trefaldighet					
	Ebbe	○ 6.37	3.11	19.58	21.29	13.48
15M	Stella		3.14	19.55	21.52	15.02
16T	Brynolt	♀ n. 20.08	3.18	19.51	22.23	16.07
17O	Verner		3.21	19.47	23.06	17.02
18T	Helena	(fjärmast	3.25	19.43	—	17.45
19F	Magnus	♂ u. 20.07	3.28	19.40	0.01	18.16
20L	Bernhard	♂ s. 6.18	3.31	19.36	1.07	18.38

Förspillda tillfällen. Ev. Luk. 19:41-47. Högm. Matt. 11:20-24.
 Aft. Hebr. 8:7-19.

21S	★ 10 e. Trefaldighet					
	Josefina		3.35	19.32	2.21	18.55
22M	Henrietta	● 10.16	3.38	19.28	3.40	19.08
23T	Signe	Rötm. slut.	3.41	19.24	5.01	19.18
24O	Bartolomeus		3.44	19.21	6.25	19.28
25T	LOVISA	2 s. 18.48	3.48	19.17	7.50	19.37
26F	Östen	2 n. 20.19	3.51	19.13	9.16	19.47
27L	Rolf		3.54	19.09	10.45	19.59

Sann och falsk rättfärdighet. Ev. Luk. 18:9-14. Högm. Matt. 23:1-12.
 Aft. 1 Joh. 1:8-2:2.

28S	★ 11 e. Trefaldighet					
	Augustin		3.57	19.05	12.15	20.14
29M	Hans	○ 20.23	4.01	19.02	13.44	20.37
30T	Albert	2 s. 19.48	4.04	18.58	15.07	21.11
31O	Arvid	2 n. 21.32	4.07	18.54	16.17	22.02

SEPTEMBER 1960

			Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
1 T	Samuel	♀ n. 19.05	4.10	18.50	17.08	23.14
2 F	Justus	(närmast)	4.13	18.47	17.43	—
3 L	Alfhild		4.17	18.43	18.06	0.42
Tungans bruk. Ev. Mark. 7:31-37. Högm. Matt. 5:33-37. Aft. 1 Kor. 2:9-16.						
4 S	★ 12 e. Trefaldighet					
	Moses		4.20	18.39	18.22	2.18
5 M	Adela	○ 12.19	4.23	18.35	18.35	3.55
6 T	Sakarias	♂ u. 19.05	4.26	18.31	18.46	5.32
7 O	Regina	♂ s. 5.53	4.29	18.28	18.56	7.06
8 T	Alma		4.32	18.24	19.06	8.36
9 F	Augusta	♀ s. 17.52	4.35	18.20	19.19	10.03
10 L	Tord	♀ n. 19.22	4.38	18.16	19.34	11.26
Vår nästa. Ev. Luk. 10:23-37. Högm. Mark. 12:41-44. Aft. Rom. 13:8-10.						
11 S	★ 13 e. Trefaldighet					
	Dagny		4.42	18.12	19.55	12.44
12 M	Tyra	● 23.20	4.45	18.09	20.23	13.54
13 T	Ambjörn	♂ s. 18.52	4.48	18.05	21.01	14.54
14 O	Ida	♂ n. 20.35	4.51	18.01	21.52	15.41
15 T	Sigrid	(fjärmast)	4.54	17.57	22.54	16.17
16 F	Eufemia		4.57	17.54	—	16.42
17 L	Hildegard	♀ n. 18.00	5.00	17.50	0.04	17.01
Tacksamhet. Ev. Luk. 17:11-19. Högm. Matt. 11:25-30. Aft. 2 Kor. 9:6-10.						
18 S	★ 14 e. Trefaldighet					
	Alvar		5.03	17.46	1.21	17.15
19 M	Fredrika	♂ u. 18.24	5.06	17.42	2.42	17.27
20 T	Agda	♂ s. 5.33	5.09	17.38	4.06	17.37
21 O	Matteus	● 0.13	5.12	17.35	5.32	17.46
22 T	Maurits		5.16	17.31	6.59	17.56
23 F	Tekla	Höstdagjämningen	5.19	17.27	8.29	18.07
24 L	Gerhard	♀ s. 16.58	5.22	17.23	10.00	18.22
Den angelägnaste omsorgen. Ev. Matt. 6:24-34. Högm. Matt. 6:19-23. Aft. Fil. 4:11-13.						
25 S	★ 15 e. Trefaldighet					
	Signild	♀ n. 18.26	5.25	17.20	11.30	18.41
26 M	Enar	♂ s. 18.01	5.28	17.16	12.56	19.11
27 T	Dagmar	♂ n. 19.44	5.31	17.12	14.10	19.56
28 O	Lennart	● 2.13	5.34	17.08	15.06	21.00
29 T	Mikael	(närmast)	5.37	17.04	15.45	22.20
30 F	Helge		5.40	17.01	16.11	23.51

Höstens arbeten av olika slag kräver kraftiga och oömma don. En Överum eller Arvika plog i lämplig storlek är den bästa lösningen.

Blastdödning är en viktig åtgärd som skydd mot brunröta på potatisen. Vitamin- och Mineralfoder Rekvirera Torvströ.

Hösten är här. Dags att börja sticka igen. Vi erbjuder god sortering av garnar för både hand- och maskinstickning.

Tidpunkten lämplig för buskbekämpning — rättbekämpning. Vinterartiklar av skilda slag finner Ni hos oss: Traktorhytter — släpkärlar — motorvärmare — snökedjor — slirskydd — glykol m.m.

I L	Ragnar	♀ n. 17.04	Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
1 L	Ragnar	♀ n. 17.04	5.43	16.57	16.28	—
Barnen och ungdomarna. Ev. Matt. 18:1-10. Högm. Matt. 21:14-17. Aft. 1 Mos. 28:10-17.						
2 S	★ 16 e. Trefaldighet. Den helige Mikael's dag					
	Ludvig		5.47	16.53	16.42	1.26
3 M	Evald		5.50	16.49	16.53	3.01
4 T	Frans	○ 23.17	5.53	16.46	17.03	4.35
5 O	Bror		5.56	16.42	17.13	6.06
6 T	Jenny	♂ u. 17.41	5.59	16.38	17.24	7.35
7 F	BIRGITTA	♂ s. 5.02	6.02	16.34	17.38	9.01
8 L	Nils		6.06	16.31	17.56	10.23
Guds lov. Ev. Luk. 19:37-40. Predikotexter enl. Årets böndagsplakat.						
9 S	★ Tacksägelsedagen (4 Böndagen)					
	INGRID	♀ s. 16.07	6.09	16.27	18.21	11.38
10 M	Helmer	♀ n. 17.33	6.12	16.23	18.55	12.44
11 T	Erling		6.15	16.20	19.40	13.37
12 O	Valfrid	⊙ 18.26	6.18	16.16	20.38	14.17
13 T	Teofil	(fjärmast)	6.22	16.12	21.45	14.46
14 F	Manfred	♂ s. 16.53	6.25	16.08	23.00	15.07
15 L	Hedvig	♂ n. 18.36	6.28	16.05	—	15.23
Vägen till Guds rike. Ev. Matt. 22:34-46. Högm. Mark. 10:17-27. Aft. 1 Joh. 2:7-17.						
16 S	★ 18 e. Trefaldighet					
	Fingal		6.32	16.01	0.19	15.35
17 M	Antoinetta	♀ n. 15.58	6.35	15.57	1.41	15.45
18 T	Lukas		6.38	15.54	3.06	15.54
19 O	Tore		6.41	15.50	4.34	16.04
20 T	SIBYLLA	● 13.03	6.45	15.46	6.05	16.14
21 F	Birger	♂ u. 17.06	6.48	15.43	7.38	16.27
22 L	Seved	♂ s. 4.28	6.52	15.39	9.12	16.45
Trons seger. Ev. Matt. 9:1-8. Högm. Joh. 7:40-52. Aft. 1 Joh. 2:23-25.						
23 S	★ 19 e. Trefaldighet					
	Sören		6.55	15.35	10.42	17.11
24 M	Evert	(närmast	6.58	15.32	12.03	17.50
25 T	Inga	♀ s. 15.15	7.02	15.28	13.06	18.49
26 O	Amanda	♀ n. 16.40	7.05	15.24	13.50	20.06
27 T	Sabina	⊙ 8.34	7.09	15.21	14.18	21.34
28 F	Simon		7.12	15.17	14.37	23.06
29 L	Viola		7.16	15.13	14.51	—
Andlig försumlighet. Ev. Matt. 22:1-14. Högm. Luk. 12:42-48. Aft. 1 Petr. 2:4-9.						
30 S	★ 20 e. Trefaldighet					
	Elsa	♂ s. 15.54	7.19	15.10	15.02	0.39
31 M	Edit	♂ n. 17.39	7.23	15.06	15.12	2.12

			Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
1 T	Allhelgonadagen	♀ n. 14.52	7.26	15.03	15.21	3.42
2 O	Tobias		7.30	14.59	15.31	5.11
3 T	Hubert	○ 12.58	7.33	14.55	15.43	6.38
4 F	Sverker		7.37	14.52	15.59	8.02
Helgonen. Ev. Matt. 5:1-12. Högm. Luk. 8:20-26. Aft. Uppb. 14:1-3.						
5 L	★ Alla Helgons dag					
	Eugen		7.41	14.48	16.20	9.21
Trons fäste. Ev. Joh. 4:48-53. Högm. Joh. 10:22-30. Aft. Rom. 5:1-3.						
6 S	★ 21 e. Trefaldighet					
	GUSTAV ADOLF	♂ u. 16.11	7.44	14.45	16.49	10.32
7 M	Ingegerd	♂ s. 3.42	7.48	14.41	17.30	11.31
8 T	Vendela	♀ s. 14.31	7.52	14.38	18.22	12.17
9 O	Teodor	♀ n. 15.56	7.55	14.34	19.26	12.51
10 T	Martin Luther	(fjärmast)	7.59	14.31	20.38	13.14
11 F	Mårten	♂ 14.48	8.03	14.27	21.54	13.31
12 L	Konrad		8.06	14.24	23.14	13.44
Vaksamhet. Ev. Matt. 25:1-13. Högm. Matt. 24:35-44.						
13 S	★ Söndagen i. Domssöndagen	Aft. Uppb. 22:10-17, 20.				
	Kristian		8.10	14.21	—	13.54
14 M	Emil	♂ s. 15.00	8.14	14.17	0.37	14.03
15 T	Leopold	♂ n. 16.48	8.17	14.14	2.03	14.12
16 O	Edmund		8.21	14.10	3.32	14.21
17 T	Napoleon	♀ ständ. under horisonten	8.25	14.07	5.04	14.33
18 F	Magnhild		8.29	14.04	6.40	14.47
19 L	Elisabet	● 0.47	8.32	14.01	8.16	15.09
Yttersta domen. Ev. Matt. 25:31-46. Högm. Matt. 13:47-50.						
20 S	★ Domssöndagen	Aft. Uppb. 20:11-21:7.				
	Pontus	(☾ närmast	8.36	13.57	9.45	15.42
21 M	Helga	♂ ständ. ö. horis.	8.40	13.54	11.00	16.34
22 T	Cecilia	♂ s. 2.49	8.43	13.51	11.52	17.47
23 O	Klemens	♀ s. 13.45	8.47	13.48	12.26	19.14
24 T	Gudrun	♀ n. 15.12	8.51	13.45	12.48	20.48
25 F	Katarina	● 16.42	8.54	13.42	13.03	22.22
26 L	Torkel		8.58	13.39	13.14	23.55
Herren kommer till sin kyrka. Ev. Matt. 21:1-9. Ep. Rom. 13:11-14.						
27 S	★ 1 i Advent					
	Astrid		9.02	13.36	13.23	—
28 M	Malte	♂ s. 14.10	9.05	13.33	13.32	1.25
29 T	Sune	♂ n. 16.01	9.09	13.30	13.41	2.53
30 O	Anders		9.12	13.27	13.52	4.19

Motorsågen XD Raket — en helsvensk toppeffektiv såg — underlättar skogsarbetet.

Leverantörsbutiken löser Edra juklappsbekymmer. Trevliga presentartiklar från både manufaktur och husgerådsavdelningarna.

Julmånadens inköp till hushållet göres förmånligast i Leverantörsbutikerna. Inlämna Edra beställningar i god tid före julbrådskan.

Vedfrågan är alltid aktuell under den kalla årstiden. Underlätta arbetet med en lämplig och prisbillig vedmaskin från oss.

DECEMBER 1960

			Solen ☉		Månen ☾	
			Upp	Ned	Upp	Ned
1 T	Oskar	♀ n. 15.17	9.16	13.25	14.05	5.43
2 F	Beata		9.19	13.22	14.23	7.04
3 L	Lydia	○ 5.25	9.22	13.20	14.48	8.19
Herren kommer i sitt rike. Ev. Luk. 21:25-36. Ep. 1 Kor. 4:1-5.						
4 S	★ 2 i Advent					
	Barbro		9.26	13.17	15.23	9.24
5 M	Sven	♂ ständ. över horisonten	9.29	13.15	16.10	10.16
6 T	Nikolaus	♂ s. 1.47	9.32	13.13	17.10	10.55
7 O	Agaton	☾ fjärmast	9.35	13.10	18.19	11.22
8 T	Virginia		9.38	13.08	19.34	11.41
9 F	Anna	♀ s. 12.57	9.41	13.06	20.52	11.55
10 L	Malin	♀ n. 14.28	9.43	13.05	22.12	12.06
Herrens vägröjare. Ev. Matt. 11:2-10. Ep. Rom. 15:4-13.						
11 S	★ 3 i Advent					
	Daniel	♂ 10.39	9.46	13.03	23.35	12.15
12 M	Alexander		9.48	13.02	—	12.23
13 T	Lucia	♂ s. 13.18	9.51	13.00	1.00	12.31
14 O	Sten	♂ n. 15.12	9.53	12.59	2.28	12.40
15 T	Gottfrid		9.55	12.58	4.01	12.52
16 F	Assar	♀ n. 17.01	9.56	12.58	5.36	13.09
17 L	Inge		9.58	12.57	7.11	13.34
Herren är nära. Ev. Joh. 1:19-28. Ep. Fil. 4:4-7.						
18 S	★ 4 i Advent					
	Abraham	● 11.47	9.59	12.57	8.37	14.16
19 M	Isak	☾ närmast	10.01	12.57	9.44	15.19
20 T	Israel		10.01	12.57	10.28	16.44
21 O	Tomas	Vintersolståndet	10.02	12.57	10.55	18.20
22 T	Natanael		10.03	12.57	11.13	19.59
23 F	Adam	♂ ständ. över horisonten	10.03	12.58	11.26	21.35
24 L	Eva	♂ s. 0.12	10.03	12.59	11.36	23.08
Jesu födelse. Ev. Luk. 2:1-20. Ep. Jes. 9:2-7.						
25 S	★ Juldagen	☾ 3.30	10.03	13.00	11.45	—
Martyrerna. Ev. Matt. 23:34-39. Ep. Avg. 6:8-15; 7:54-60.						
26 M	★ Den helige Stefanus' dag el. Annandag Jul					
	Stefan	♀ s. 12.07	10.02	13.02	11.53	0.37
27 T	Johannes	♀ n. 13.46	10.02	13.03	12.03	2.04
28 O	Menlösa barns dag		10.01	13.05	12.15	3.29
29 T	Abel	♂ s. 12.23	10.00	13.07	12.30	4.50
30 F	Set	♂ n. 14.22	9.59	13.09	12.52	6.07
31 L	Sylvester		9.58	13.12	13.22	7.15

Solens upp- och nedgång i Härnösand 1960

	Upp	Ned		Upp	Ned		Upp	Ned		Upp	Ned	
JANUARI	1	9.23	14.20	1	5.12	18.34	1	1.59	21.43	1	5.57	17.17
	3	9.22	14.23	3	5.05	18.40	3	2.02	21.41	3	6.03	17.10
	5	9.20	14.27	5	4.58	18.45	5	2.06	21.38	5	6.08	17.04
	7	9.18	14.31	7	4.52	18.51	7	2.09	21.35	7	6.14	16.57
	9	9.15	14.36	9	4.45	18.56	9	2.13	21.32	9	6.19	16.50
	11	9.12	14.41	11	4.39	19.02	11	2.17	21.28	11	6.25	16.44
	13	9.08	14.46	13	4.32	19.07	13	2.22	21.24	13	6.30	16.37
	15	9.04	14.51	15	4.25	19.13	15	2.26	21.20	15	6.36	16.31
	17	9.00	14.56	17	4.19	19.19	17	2.31	21.15	17	6.42	16.24
	19	8.56	15.02	19	4.12	19.24	19	2.36	21.11	19	6.47	16.18
	21	8.52	15.03	21	4.06	19.30	21	2.41	21.06	21	6.53	16.11
	23	8.47	15.14	23	3.59	19.36	23	2.47	21.00	23	6.59	16.05
	25	8.42	15.20	25	3.53	19.41	25	2.52	20.55	25	7.05	15.59
FEBRUARI	1	8.24	15.41	1	3.34	19.59	1	3.11	20.35	1	7.25	15.37
	3	8.18	15.47	3	3.28	20.04	3	3.17	20.30	3	7.31	15.31
	5	8.12	15.53	5	3.22	20.10	5	3.23	20.24	5	7.37	15.26
	7	8.07	15.59	7	3.16	20.16	7	3.28	20.18	7	7.43	15.20
	9	8.01	16.05	9	3.10	20.22	9	3.34	20.11	9	7.49	15.14
	11	7.55	16.11	11	3.04	20.27	11	3.39	20.05	11	7.55	15.09
	13	7.49	16.17	13	2.58	20.33	13	3.45	19.59	13	8.01	15.03
	15	7.43	16.24	15	2.52	20.39	15	3.51	19.53	15	8.07	14.58
	17	7.36	16.30	17	2.47	20.44	17	3.56	19.46	17	8.13	14.53
	19	7.30	16.35	19	2.41	20.50	19	4.02	19.40	19	8.19	14.48
	21	7.24	16.41	21	2.36	20.55	21	4.07	19.33	21	8.25	14.43
	23	7.17	16.47	23	2.31	21.00	23	4.13	19.27	23	8.30	14.38
	25	7.11	16.53	25	2.26	21.06	25	4.18	19.20	25	8.36	14.34
MARS	1	6.55	17.08	1	2.11	21.22	1	4.37	18.57	1	8.52	14.23
	3	6.48	17.13	3	2.07	21.27	3	4.43	18.51	3	8.56	14.19
	5	6.42	17.19	5	2.04	21.31	5	4.48	18.44	5	9.01	14.17
	7	6.35	17.25	7	2.01	21.34	7	4.53	18.37	7	9.05	14.14
	9	6.29	17.30	9	1.58	21.37	9	4.59	18.31	9	9.09	14.12
	11	6.22	17.36	11	1.56	21.40	11	5.04	18.24	11	9.13	14.10
	13	6.15	17.42	13	1.54	21.43	13	5.09	18.17	13	9.16	14.09
	15	6.09	17.47	15	1.53	21.45	15	5.15	18.10	15	9.19	14.08
	17	6.02	17.53	17	1.52	21.46	17	5.20	18.04	17	9.21	14.08
	19	5.55	17.58	19	1.52	21.47	19	5.25	17.57	19	9.23	14.08
	21	5.49	18.04	21	1.52	21.48	21	5.31	17.50	21	9.24	14.09
	23	5.42	18.09	23	1.52	21.48	23	5.36	17.44	23	9.25	14.10
	25	5.35	18.15	25	1.53	21.48	25	5.41	17.37	25	9.25	14.12
27	5.29	18.20	27	1.55	21.47	27	5.47	17.30	27	9.25	14.14	
29	5.22	18.26	29	1.57	21.45	29	5.52	17.23	29	9.25	14.16	
31	5.15	18.31							31	9.24	14.19	

Beräkning av solens upp- och nedgång

Ur de angivna tiderna för solens upp- och nedgång i Härnösand kunna tiderna för solens upp- och nedgång för någon annan ort beräknas, så snart man känner ortens *polhöjd* och dess *tidsskillnad*, från Härnösand räknad. Dessa äro angivna i Tab. I för ett antal orter och kunna för andra orter uttagas på en karta. Härvid räknas 1° i longitudskillnad lika med 4 min. i tidsskillnad. Tidsskillnaden får tecknet +, om orten ligger västligare än Härnösand, och tecknet -, om orten ligger östligare än Härnösand. Tiden för solens *uppgång* beräknas på följande sätt: Då man har polhöjden bekant, uttages därmed ur Tab. II det antal minuter, som skall läggas till (om tecknet + är utsatt) eller dragas från (om tecknet - är utsatt) tiden för solens uppgång i Härnösand. Den så erhållna tiden ökas eller minskas därefter med ortens tidsskillnad, allteftersom denna har tecknet + eller -.

Exempel: När går solen upp i Umeå den 1 juni 1960?

Enligt Tab. I är polhöjden för Umeå 63° 8'.

Den 1 juni går solen upp i Härnösand kl. 2.11

Den 1 juni är ändringen för 63° enligt Tab. II - 5 min.

* 1 * * * 64° * * * II -20 min.

Således är ändringen för 63° 8' -17 min.

Enligt Tab. I är tidsskillnaden för Umeå -9 min.

Den 1 juni går solen upp i Umeå kl. 1.45

Vid en beräkning av tiden för solens *nedgång* utbyttas i Tab. II tecknen + och -; i övrigt göres beräkningen på det sätt, som angivits.

Tab. I. Polhöjd samt
tidsskillnad från
Härnösand

O r t	Pol- höjd	Tids- skilln.
Falun.....	60,6	+ 9
Gävle.....	60,7	+ 3
Söderhamn..	61,3	+ 4
Hudiksvall..	61,7	+ 3
Sundsvall...	62,4	+ 3
Härnösand..	62,6	0
Sollefteå....	63,2	+ 3
Östersund...	63,2	+13
Örnsköldsvik	63,3	- 3
Umeå.....	63,8	- 9
Skellefteå...	64,8	-12
Piteå.....	65,3	-14
Luleå.....	65,6	-17
Haparanda...	65,8	-25

Tab. II. Ändring i solens uppgång
för olika polhöjd
(För nedgång motsatta tecken)

Polhöjd	60°	61°	62°	63°	64°	65°	66°
Jan. 1	m	m	m	m	m	m	m
15	-29	-19	-8	+5	+20	+38	+61
Febr. 1	-24	-16	-6	+4	+16	+30	+45
15	-17	-11	-4	+3	+10	+19	+29
Mars 1	-11	-7	-3	+2	+7	+12	+19
15	-6	-4	-2	+1	+3	+6	+9
April 1	-1	-1	0	+1	+1	+1	+2
15	+4	+3	+1	-1	-2	-4	-6
Maj 1	+9	+6	+2	-1	-5	-10	-14
15	+15	+10	+4	-2	-9	-17	-25
Juni 1	+21	+14	+6	-3	-13	-24	-38
15	+30	+20	+8	-5	-20	-40	-63
Juli 1	+35	+24	+10	-5	-24	-51	-102
15	+34	+23	+9	-6	-24	-49	-99
Aug. 1	+28	+18	+7	-5	-19	-35	-56
15	+20	+13	+5	-3	-12	-22	-34
Sept. 1	+14	+9	+4	-2	-8	-15	-22
15	+7	+5	+2	-1	-5	-8	-12
Okt. 1	+3	+2	+1	-1	-2	-3	-4
15	-2	-1	-1	0	+1	+2	+3
Nov. 1	-6	-4	-2	+1	+4	+7	+11
15	-13	-8	-3	+2	+8	+14	+21
Dec. 1	-18	-12	-5	+3	+11	+21	+32
15	-25	-17	-7	+4	+17	+32	+49
	-30	-20	-8	+6	+21	+40	+64

Förmörkelser

År 1960 inträffa två solförmörkelser och två månförmörkelser. Ingen av dessa förmörkelser blir synlig i Luleå.

Översikt över planetsystemet

	Medelavstånd från solen	Omloppstid	Diameter	Massa	Täthet
Merkurius.....	0,39	0,24	0,39	0,04	0,8
Venus.....	0,72	0,62	0,97	0,82	0,89
Jorden.....	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Mars.....	1,52	1,88	0,53	0,11	0,70
Jupiter.....	5,20	11,86	11,0	318,4	0,24
Saturnus.....	9,54	29,46	9,0	95,3	0,13
Uranus.....	19,18	84,01	4,0	14,6	0,23
Neptunus.....	30,06	164,79	3,9	17,3	0,29
Pluto.....	39,52	248,43	0,5	okänd	okänd

I tabellen äro jordens medelavstånd, omloppstid, diameter, massa och täthet tagna som enhet. — Mellan Mars och Jupiter kretsar ett stort antal smärre planeter, de s. k. *småplaneterna*; hittills ha noggranna banor bestämts för omkring 1 600 av dessa. — *Solens* diameter är 1 390 000 km eller 109 gånger jordens, dess massa 333 400 gånger jordens, dess medeltäthet 0,26 av jordens. — *Jordens* medelavstånd från solen är 150 millioner km, dess omloppstid eller årets längd är 365 dygn 5 timmar 48 minuter 46 sekunder. Jordens ekvatorsdiameter är 12 757 km, dess polardiameter 12 714 km. Avståndet längs Jordytan från ekvatorn till polen överstiger obetydligt 10 millioner meter, ekvatorns längd är 40 077 km. Jordens massa är 5 974 trillioner ton, dess medeltäthet 5,5 gånger vattnets täthet. — *Månens* medelavstånd från jorden är 384 400 km eller 60,27 jordradier, dess diameter 3 476 km eller 0,27 av jordens, dess massa $\frac{1}{81}$ av jordens, dess medeltäthet 0,61 av jordens. Tiden mellan två på varandra följande nymånar, den s. k. synodiska månaden, är i genomsnitt 29 dygn 12 timmar 44 minuter 3 sekunder. — Planeten Mars har 2 månar, Jupiter 12, Saturnus 9, Uranus 5 och Neptunus 2. Planeten Saturnus omges dessutom av ett system av ringar, bestående av en mycket stor mängd smärre partiklar, som kretsar kring planeten.

Planeternas gång och lysande år 1960

I kalendariet anges för två dagar varje månad för Venus, Mars, Jupiter och Saturnus antingen tiden för uppgången eller tiden för nedgången och för Mars, Jupiter och Saturnus därjämte den tid, då de stå i söder. — *Merkurius* är längst östlig från solen den 24 februari, den 19 juni och den 15 oktober, längst västlig från solen den 7 april, den 5 augusti och den 24 november. — *Venus* är morgonstjärna till den 22 juni och därefter aftonsstjärna till årets slut. — *Mars* genomlöper Ormbärarens, Skyttens, Stenbockens, Vattumannens, Fiskarnas, Valfiskens, Vädurens, Oxens och Tvillingarnas stjärnbilder. — *Jupiter* uppehåller sig i Ormbärarens och Skyttens stjärnbilder. — *Saturnus* vistas i Skyttens stjärnbild. — *Uranus* befinner sig i Lejonets och Kräftans stjärnbilder.

Polio – en sjukdom vars problem börjat klarna

Av professor Gunnar Olin

Det finns tecken som tyder på att polio förekommit långt före den kristna tidräkningen. Men det är först under innevarande sekel, som sjukdomen uppträtt i epidemier av stor omfattning. En av de allra första epidemierna inträffade i Stockholm 1887 och gällde 44 fall, som Medin ägnade en uppmärksammas beskrivning. Mästerligt genomförd och än mera känd är Wickmans redogörelse för 1905 års epidemier i Sverige. Detta års epidemier är i själva verket de första i världen som nått ut över större landområden och som antalsmässigt varit betydande, mer än 1 000 sjukdomsfall.

Ån allvarigare drabbades vårt land åren 1911–1913, då stora epidemier framträdde i den ena landsdelen efter den andra. Sammanlagt rapporterades 9 500 fall. Sedan dess har större eller mindre epidemier varje år uppträtt i åtminstone några delar av landet, dock med stora växlingar från det ena året till det andra ifråga om antalet fall. Särskilt hög sjukdomsfrekvens har ofta inträffat med 6 å 7 års intervall. Det senaste svåra epidemiska året — år 1953 — medförde inte mindre än 3 400 förlamningsfall.

Polio är en akut infektionssjukdom, kännetecknad av feber och mer eller mindre utbredda slappa förlamningar, som framkallas av inflammatoriska förändringar i ryggmärg och hjärna. Sjukdomens orsak är ett virus med sfärisk form och en diameter av blott drygt 2 hundratusendels millimeter. Över hela jordklotet sprider sig poliovirus från person till person såsom en infektion i mag-tarmkanalen. I regel medför tarminfektionen inte några sjukdomstecken, ibland kan okaraktäristiska symtom på en allmäninfektion uppträda. Virus förökar sig i tarmen och kan tillfälligt påvisas i blodbanorna eller i vissa lymfbäddar. Vanligen utsöndras virus med tarminnehållet under 2–4 veckor, ibland längre tid. Infektionen skulle helt sakna betydelse om det inte i enstaka fall inträffar att virus tränger in i centrala nervsystemet och där åstadkommer inflammatoriska förändringar, som leder till förlamningar av extremiteter eller bål eller i varje fall till tecken på en hjärnhinneinflammation.

Den vanliga sjukdomsbilden är följande. En feberperiod om 2 å 3 dygn utan några karaktäristiska symtom förekommer inte sällan som en förelöpare till insjuknandet. Så följer ett par feberfria dagar, innan det egentliga insjuknandet sätter in med feber, huvudvärk och kräkningar. Inte sällan klagar den sjuke över värk i nacken och är nackstyv. I åtskilliga fall tillkommer inga ytterligare symtom; sjukdomen förlöper utan förlamningar, och tillfrisknandet följer ganska raskt. I de svåra fallen kommer förlamningar av växlande omfattning på andra

till fjärde sjukdomsdagen. De är alltid slappa och kan uppträda i en eller flera extremiteter, i bålen, i ansiktet, i svalget eller i ögats muskler. Ibland är förlamningen total, dvs. den omfattar samtliga extremiteter, bål och hals. I sådana fall måste konstgjord andning tillgripas, vanligen medelst särskild respirator. Denna sjukdomsform leder inte sällan till döden. Genomsnittligt beräknas dödligheten uppgå till 5 à 6 % av fallen med förlamningar.

Har det akuta feberstadiet passerats, börjar förlamningarna ofta gå tillbaka. I vilken utsträckning så sker beror väsentligen på hur svårt det centrala nervsystemet skadats. I vissa fall kvarstår förlamningarna praktiskt taget oförändrade och den sjuke kan för hela livet bli beroende av respiratorer. Vanligen inträder emellertid en ganska betydlig tillbakagång av förlamningarna; inte sällan kan fullständig läkning uppnås, även om utbredda förlamningar föreläggat. Läkningssprocessen pågår vanligen under 1 à 2 år.

Hur sprider sig denna svåra sjukdom? Det har redan sagts att virus slår sig ner i magtarmkanalen, ibland i svalget, och utsöndras framförallt med tarmuttömningarna. Eftersom virus förökar sig kraftigt i cellerna i tarmens slemhinna, så kommer tarmuttömningarna att innehålla mycket stora mängder virus. Utsöndringen pågår i flera veckor. Virus är mycket motståndskraftigt i yttervärlden och bibehåller sin sjukdomsalstrande förmåga under lång tid. En annan omständighet som också underlättar smittspridningen är att det stora flertalet infekterade inte insjuknar och därför fritt kan vandra omkring under smittspridningsperioden.

Smittöfverföringen sker på många olika sätt. Med tarmutsöndringarna hamnar virus inte sällan i sjöar eller vattendrag. Utnyttjas vatten härifrån som dryck, vid matlagning eller diskning, kan virus lätt via magtarmkanalen upptagas av friska personer. Epidemier, som kunnat tillskrivas en sådan smittväg, är emellertid sällsynta. Förklaringen härtill torde vara att blott en bråkdel av de infekterade insjuknar i typisk polio och att antalet sjuka därför blir så litet att slutsatser om spridningsättet ofta inte kan dragas.

Flugor kan spela rollen av transportörer av virus. Särskilt vissa flugor, som gärna uppsöker tarmuttömningar, kan därifrån överföra virus till matvaror av olika slag.

Spridning av virus kan också komma till stånd genom händer, som infekterats i samband med toalettbesök. Särskilt under primitiva hygieniska förhållanden och bland barn torde virus lätt kunna överföras från infekterade händer till friska personer genom handslag och annan direkt beröring eller genom hantering av livsmedel.

Såsom inledningsvis antytts är det egentligen först under de senaste femtio åren, som polio framträtt i epidemisk form. Och det är framförallt länder med god hygien, som drabbats av epidemier. I stora delar av världen är epidemier ännu nästan helt okända, i andra delar har dylika framträtt först under de senaste åren.

Det föreligger också en klar skillnad mellan sjukdomsfallens åldersfördelning, dels vid epidemiernas första framträdande i ett land, dels sedan epidemier i decennier förekommit inom ett landområde. I den jungfruliga miljön drabbas främst barn i åldern 2-5 år och fall i högre åldrar är mycket sällsynta; i sedan länge hemsoökta länder däremot blir sjukdomsfall i vuxen ålder allt vanligare. Under vår senaste epidemiår — 1953 — var frekvensen visserligen högst i åldern 4-6 år men en hög frekvens konstaterades ännu i 35-40 års ålder.

Förklaringen till dessa till synes svårförståeliga förhållanden har uppenbarats tack vare den revolutionerande utveckling som den virologiska undersöknings-tekniken genomgått under det senaste decenniet. Det har sålunda genom de amerikanska forskarna Enders, Weller och Robbins' upptäckt år 1949 blivit möjligt att påvisa virus genom odling i vävnadskultur och att indirekt med samma teknik avslöja förekomsten av antikroppar i blodet mot poliovirus. Närvaron av polioantikroppar bär vittne om att personen ifråga varit infekterad med poliovirus. Genom undersökningar av antikroppsförekomsten hos olika åldersgrupper i olika länder har man kunnat belysa vad som ligger bakom nyss-nämnda förhållanden.

När man studerar antikroppsförekomsten i blodet mot poliovirus hos befolkningen i olika åldrar i skilda länder, så har det visat sig att de nyfödda i allmänhet har samma antikroppar som sin moder. Dessa antikroppar försvinner emellertid under loppet av de första sex månaderna. I länder där hygien är mindre väl utvecklad börjar antikroppar ånyo uppträda redan under de båda första levnadsåren som en följd av genomgången polioinfektion, så att flertalet har antikroppar mot samtliga tre typer redan vid 2 års ålder. I hygieniskt bättre ställda länder däremot framträder antikroppar i betydligt långsammare takt. I vårt land saknar sålunda 25-30 % av barnen i omkring 8 års ålder helt och hållet antikroppar mot polio. Först i vuxen ålder är det bara ett litet antal som ännu inte haft kontakt med poliovirus.

Trots det tidiga framträdandet av polioantikroppar hos barnen i länder med primitiv hygien är de manifesta sjukdomsfallen med förlamningar mycket sällsynta. Det torde delvis bero på att de första polioinfektionerna inträffar redan vid en tidpunkt, då barnet ännu är skyddat genom antikroppar från modern. Vid något senare infektioner är det alltså mycket sällan som virus förmår tränga fram till centrala nervsystemet och ge förlamningar. Infektionen begränsar sig väsentligen till tarmen men ger å andra sidan upphov till en antikroppsbildning och därmed till ökad motståndskraft mot nya infektioner längre fram i livet.

Genom att jämföra frekvensen av symptomfria infektioner, baserad på nyuppträdandet av antikroppar inom en befolkningsgrupp, med frekvensen av manifesta förlamningsfall inom samma befolkningskategori har man kunnat få en uppfattning om hur ofta en förstängangsinfektion leder till förlamningar i olika åldrar. I åldern under 5 år ger bara 2-4 av 1 000 infektioner upphov till insjuknande med förlamningar. I åldern 9-13 år stiger frekvensen till omkring 15 förlamningsfall och i åldern 14-25 år till inte mindre än 50 à 100 per 1 000 infektioner.

Här ligger alltså förklaringen till att polio blir allt vanligare och allt mera drabbar personer i vuxen ålder ju högre den hygieniska standarden når. Ju senare i livet förstängangsinfektionen inträffar, desto större är risken för att infektionen manifesterar sig med förlamningar. Sjukdomens svårighetsgrad och risken för dödlig utgång ökar också med stigande ålder. Det är dessa dystra framtidsperspektiv som gjort det särskilt trängande att med vaccinationer söka bekämpa sjukdomen.

Enders' och hans medarbetares upptäckt gjorde det också möjligt att framställa de stora mängder virus, som är nödvändiga för en vaccintillverkning. Odling i cellkulturer från apnjure befinns möjliggöra en sådan virusproduktion. Salk i USA startade, som den förste, försök att vaccinera med poliovirus, som

avdödat med formalin. Ett mäktigt vaccinationsförsök omfattande flera hundratusen barn genomfördes år 1954 med tillfredsställande resultat. Påföljande år startades massymplingar i USA, Kanada och Danmark. Beträffande skydds-effekten kan sägas att insjukningsrekvensen hos de vaccinerade i genomsnitt utgjort blott $\frac{1}{10}$ - $\frac{1}{100}$, av den som iakttagits bland icke vaccinerade inom samma åldrar och samma område.

För närvarande torde mer än 100 miljoner av världens befolkning ha vaccinerats mot polio. I vårt land startades de första allmänna ymplingarna år 1957, huvudsakligen med amerikanskt vaccin, blott till en liten del svenskt vaccin. Från och med år 1958 har programmet emellertid fullföljts med enbart svenskt vaccin. Hittills har vaccination organiserats för 25 årsklasser och mer än 2,5 miljoner svenskar är redan vaccinerade. Några olyckstillbud har inte noterats och skyddseffekten, bedömd efter den framkallade antikroppsbildningen, har varit tillfredsställande.

En ympling med vaccin bestående av avdödat virus ger inte något skydd mot att levande virus kan tränga in genom magtarmkanalen och föröka sig i tarmen. Även en vaccinerad kan alltså fungera som smittspridare genom sina tarmutömmingar. Denna ympling kan alltså inte utrota infektionen. Vaccinationens verkan ger sig tillkänna genom att risken för att infektionen griper över på det centrala nervsystemet blir betydligt mindre än hos icke vaccinerade. Risken för ett insjuknande blir mycket liten.

Ännu vet man inte hur länge skyddet kvarstår efter en vaccination med vaccin berett av avdödat virus. Man har emellertid anledning anta att de nyinfektioner, som enligt vad nyss sagts även förekommer hos de vaccinerade, kan leda till en förstärkning av skyddet. Det är därför inte otänkbart att effekten kan sträcka sig över många år, kanske hela livet.

Fråga om virussjukdomarna gäller att det bästa skyddet erhålles, om man kan använda ett vaccin som innehåller levande virus. För att detta skall vara möjligt måste man emellertid förfoga över en virusstam, som saknar förmåga att framkalla sjukdom hos människan. Ett par amerikanska forskare har i flera år sysslat med försök i den riktningen rörande polio. Man har också lyckats finna virusstammar som har mycket låg sjukdomsalstrande förmåga vid försök på apa. Dessa stammar har utnyttjats även för ymplingsförsök på människor. Virus ges uppslammat i vatten och intages såsom en medicin. I magtarmkanalen förökar sig vaccinvirus och ger på samma sätt som den naturliga tarminfektionen upphov till en antikroppsbildning.

Försöken med vaccin innehållande levande virus genomförs med stor försiktighet och med stegvis ökning av antalet vaccinerade. Personer i omgivningen, särskilt övriga familjemedlemmar, undersöks med virusprov för att bedöma i vilken omfattning vaccinvirus sprider sig till andra personer. Några skadliga biverkningar har inte iakttagits. Mindre försök pågår också i vårt land.

Man har anledning räkna med att det kommer att dröja flera år, innan levande vaccin kan komma till allmän användning. Intill dess så sker bör alla åtminstone upp till 50 års ålder skyddas med avdödat vaccin. Alla som är födda 1913 eller senare och som alltså inte var med om 1911-1913 års stora epidemier tycks löpa särskild risk att insjukna i polio och bör därför vaccineras.

Statistiska uppgifter om Sverige

1. Rikets indelningar vid 1959 års början.

Län (jämte Stockholms överståthållarskap) 25; städer 133; köpingar 96; landskommuner 803; municipalsamhällen 90.
Hovrätter 6; domsagor 118; tingslag 133; rådhusrätter 45.
Stift 13; kontrakt 187; pastorat 1 384; församlingar 2 553.

2. Riksdagens sammansättning under vårsessionen 1959.

Kammare	Högern	Centerp.	Folkp.	Soc.-d.	Komm.	Summa	Därav kv.
Första	16	22	32	79	2	151	11
Andra	45	32	38	111	5	231	29

3. Folkmängd och areal.

Folkmängd vid 1959 års början: hela riket 7 436 066; städer 3 779 076; köpingar 503 468; landskommuner 3 153 522, därav municipalsamhällen 109 045.

I tätbebyggda områden 1/1 1951 4 658 529; i glesbebyggda områden vid samma tid 2 383 300.

Länens areal (land och vatten) och folkmängd 1/1 1959:

Län	Areal i km ²	Folk-mängd	Län	Areal i km ²	Folk-mängd
Stockholms stad	137	804 910	Värmlands	19 416	291 035
Stockholms	7 763	432 599	Örebro	9 007	231 419
Uppsala	5 398	165 857	Västmanlands ..	6 772	227 899
Södermanlands ..	6 824	223 923	Kopparbergs	30 364	235 366
Östergötlands ..	11 030	353 823	Gävleborgs	19 725	294 020
Jönköpings	11 488	238 063	Västernorrlands	25 703	289 050
Kronobergs	9 913	159 085	Jämtlands	51 548	142 022
Kalmar	11 622	237 017	Västerbottens ..	59 140	240 396
Gotlands	3 173	55 701	Norrbottnens ..	105 877	259 701
Blekinge	3 039	144 836	Vänern, Vättern,		
Kristianstads ..	6 419	257 479	Mälaren, Hjälmaren	9 078	—
Malmöhus	4 864	617 360			
Hallands	4 930	163 571	Hela riket	449 687	7 436 066
Göteborg, o. Bohus	5 144	613 833	Därav land	411 114	—
Älvsborgs	12 763	372 830	» vatten	38 573	—
Skaraborgs	8 450	249 266			

Städer med minst 20 000 invånare 1/1 1959:

Stockholm	804 910	Karlstad	41 013	Motala	26 735
Göteborg	397 205	Lund	39 090	Borlänge	25 873
Malmö	221 700	Halmstad	38 530	Kiruna	25 669
Norrköping	90 026	Karlskoga	34 872	Kristianstad	25 347
Hälsingborg	75 668	Karlskrona	33 621	Mölnadal	24 801
Uppsala	74 802	Uddevalla	33 331	Östersund	24 045
Västerås	74 702	Södertälje	30 957	Nyköping	23 296
Örebro	74 200	Trollhättan	30 797	Växjö	23 070
Borås	65 648	Kalmar	30 031	Skövde	22 711
Linköping	64 341	Luleå	29 595	Skellefteå	21 853
Äskilstuna	57 982	Landskrona	23 976	Sandviken	21 412
Gävle	53 135	Sundsvall	28 839	Kristinehamn ..	21 074
Jönköping	49 849	Lidingö	27 051	Umeå	20 943
Bolna	48 170	Sundbyberg	26 933		

Yrkesfördelning år 1950 i tusental (a förvärvsarbetande, b familjemedlemmar och f.d. yrkesutövare):

Jordbruk med binäringar a 632, b 1 015; gruvbrytning a 13, b 26; industri och hantverk a 1 254, b 1 592; samfärdsel a 251, b 349; handel a 497, b 421; offentliga tjänster m.m. a 345, b 331; husligt arbete a 90, b 48; övriga a 23, b 155; summa a 3 105, b 3 937.

Förändringar år 1958 (ej slutgiltiga): vigda par 50 572, levande födda 105 567; döda 71 109; kyrkobokförda invandrare 22 097; d:o utvandrare 14 247; skilsmässor 8 657.

4. Jordbruk och skogsbruk.

Jordens fördelning år 1956 i km²:

Åker 35 979; kultiverad betesmark 1 842; naturlig äng 5 003; skogsmark 225 054; övrig mark 143 236. Summa (utom vatten) 411 114.

Åkerns användning i km² och skörden i tusen ton år 1958:

	Areal	Skörd		Areal	Skörd
Vete	2 824	598	Säd till grönfoder ..	671	..
Råg	921	170	Oljeväxter	874	113
Korn	2 932	659	Vall till hö	11 523	4 250
Havre	5 324	894	Annan vall	3 260	..
Blandsäd	2 543	520	Andra växtslag ..	214	..
Baljväxter	243	32	Träda o. obruk. åk.	2 733	—
Potatis	1 137	1 393	Halm (äv. ej tillvarat.)	—	2 989
Sockerbeter	514	1 764			
Foderrotfrukter ..	261	853	Summa	35 979	..

Skörden av ängshö år 1958 170 tusen ton.

Husdjur i tusental år 1958 (juni): hästar 244, tjurar och oxar 31, kor 1 384, ungnöt och kalvar 1 129, får 139, svin 2 031 (april), höns och kycklingar 11 307 (april).

Produktion år 1958 i ton (utom förbrukning hos jordbrukarna): mjölk 3 357 000, smör 86 200, ost 51 200, kött 340 000.

Skogsmarkens fördelning efter ägare år 1951 i km²:

Staten 41 431, andra samfälligheter 14 400, aktiebolag 55 797, enskilda 113 183.

Flottledernas längd år 1957 33 200 km.

Skogsavverkning (beräknad) 1956/57 41,7 milj. m³ fast mått utan bark, därav sågtimmer av barrträ 14,2, massaved 20,2, brännved och långved 5,4 samt annat virke 1,9.

5. Industri år 1957.

Antal a) arbetsställen med minst 5 sysselsatta, b) arbetare: gruvindustri a 107, b 14 781; metall- och verkstadsindustri a 5 547, b 298 252; jord- och stenindustri a 1 187, b 33 331; träindustri a 2 900, b 58 937; massa- och pappersindustri a 328, b 50 943; grafisk industri a 833, b 27 466; livsmedelsindustri a 2 014, b 44 884; dryckesvaru- och tobaksindustri a 302, b 8 564; textil- och beklädnadsindustri a 1 425, b 83 882; läder-, hår- och gummivaruindustri a 653, b 26 176; kemisk-teknisk industri a 536, b 24 774; el-, gas- och vattenverk a 891, b 15 127. Summa a 16 723, b 686 617.

Viktiga tillverkningar i tusen ton: järnmalm 19 924; valsverksprodukter 1 787; kul- och rullager 16; cement 2 450; sågade trävaror (barrträ) 5 900 tusen m³; träfiberplattor 514; pappersmassa (torr vikt) 4 251; papper 1 487; raffinerat socker 336; margarin 117; garner 61; vävnader 49. Fabriceerade och hopsatta bilar 75 125 st. Värde av fartygsbyggnader 1 307 milj. kr. och av tillverkade telefon- och telegrafapparater 853 milj. kr.

Alstrad elektrisk energi år 1957: 28 971 milj. kWh, varav 93,6% av vattenkraft.

6. Utrikeshandel år 1958 (ej slutgiltiga uppgifter).

Värde av införseln 12 248 milj. kr., av utförseln 10 807 milj. kr. Viktiga varor (a milj. kr., b tusen ton) i *införseln*: kaffe a 375, b 63; övriga livsmedel a 1 483; ull och bomull a 183, b 37; garner etc. a 171; vävnader, triå och konfektion a 747; stenkol och koks a 362, b 3 329; mineraloljor (ej smörjor) a 1 539, b 10 515; handelsjärn och -stål a 692, b 763; koppar a 150, b 54; maskiner m. m. a 1 908; bilar a 688, 123 928 st.; i *utförseln*: järnmalm a 921, b 14 810; sågade och hyvlade trävaror a 886, b 3 839 tusen m³; pappersmassa (torr vikt) a 1 524, b 2 357; papp och papper a 1 087, b 1 323; handelsjärn och -stål a 584, b 314; kul- och rullager a 179, b 15; maskiner m. m. a 1 544; fartyg a 958.

7. Kommunikationer år 1958 eller vid årets slut.

Antal a fartyg om minst 20 nettoton, b bruttoton (ej slutgiltiga uppgifter): tankfartyg a 190, b 1 248 000; passagerarfartyg a 152, b 128 000; övriga fartyg a 1 232, b 2 117 000, därav motorseglare a 403, b 43 000.

Järnvägar 15 840 km, därav elektrifierade 7 300 km. Antal 1957 av: resor 110 milj.; personkilometer 5 642 milj.; transporterat gods 48 milj. ton; gods-tonkilometer 10 396 milj.

Allmänna vägar på landet 93 100 km, därav belagda 11 600 km.

Motorfordon (1 okt.): personbilar 960 200, bussar 8 200, lastbilar 116 800, motoreyklar 239 800, traktorer 156 000.

Vägraffikolyckor (1957) 52 480, därav med dödlig utgång 886 och med annan personskada 15 459. Dödade 946, skadade 19 934.

Motordrivna civila luftfartyg 401. Flygkilometer i linjefart 31 milj.

Brev, brevkort, korsband (milj.): inrikes 1 138,9, till utlandet 47,6, från utlandet 65,9, transit- 0,9.

Telefonapparater 2,53 milj. Telegram (milj.): inrikes 3,85, till utlandet 1,88, från utlandet 1,34, transit- 0,55. Radiolicenser 2,65 milj., televisionstillstånd 244 500.

8. Socialförsäkring år 1957 eller vid årets slut.

Yrkesskadeförsäkring. Antal inträffade skadefall omkr. 134 000. Ersättningskostnader 127 milj. kr.

Sjukförsäkring enligt 1947 års lag. Antal försäkrade i de allmänna sjuk-kassorna 5 496 000, varav 4 506 000 tillförsäkrade sjukpenning. Utgifter i milj. kr.: sjukpenning 506; sjukhusvård (jänte resor) 60, läkar- och tand-läkarvård (jänte resor) 153; bad, massage m. m. 9. Antal sjukdoms- och yrkesskadefall 2,8 milj.

Moderkapsförsäkring. Utgiven ersättning 56 milj. kr.

Frivillig försäkring enligt 1947 års lag och övergångsbest. Antal försäkrade 262 000. Utbetalad sjukpenning 15,0 milj. kr.

Läkemedelsrabatter. De allmänna sjuk-kassornas utgifter 57,7 milj. kr.

Arbetslöshetsförsäkring. Antal försäkrade i de erkända arbetslöshetskassorna 1 273 000. Inkomster i milj. kr.: avgifter 54, statsbidrag 66. Understöd 102 milj. kr. eller per dag i medeltal 17,17.

Folkpensionering m. m. Antal pensionärer: ålderspension 707 400, invalid-pension samt sjukbidrag 139 000, änkepension 20 200, hustrutillägg 29 200; änke-(änklings)-bidrag 4 600, särskilda barnbidrag (antal barn) 29 400. Pensionernas årsbelopp (med komm. bostadstillägg och indexstillägg) i milj. kr.: ålderspension 1 624, invalidpension samt sjukbidrag 320, änkepension 42, hustrutillägg 56, änke-(änklings)-bidrag 9, särskilda barnbidrag 17.

9. Socialvård år 1957 eller vid årets slut.

Mödranhjäl utgick till 17 000 mödrar med 5,7 milj. kr.

Offentlig barnavård. 31 000 barn omhändertagna av barnavårdsnämnderna för skyddsuppfostran eller samhällsvård. Antalet fosterbarn 35 200. Barna-vårdsmän fanns för 126 400 barn, varav 89 500 utomäktenskapliga.

Socialhjälp utgick till 148 900 familjer, omfattande 314 500 personer eller 4,3 per 100 invånare.

10. Hälso- och sjukvård år 1957 eller vid årets slut.

Antal yrkesverksamma läkare 6 230, sjuksköterskor 18 570, tandläkare 4 600. Antal a vårdplatser, b inläggande i medeltal per dag: På lasarett och likn. a 40 281, b 32 901; epidemivårdanstalter a 3 501, b 1 653; lungtuberkulosanstalter a 6 597, b 4 110; kronikerhem a 12 418, b 11 600; sinnessjukhus, vårdhem för sinnessjuka m. m. a 31 579, b 33 906; anstalter för psykiskt efterblivna a 12 271, b 11 739.

11. Socialutgifter år 1957 i milj. kr. (Under 8-10 avsedd verksamhet ingår.)

Staten 2 924, kommuner och landsting 1 727, arbetsgivare 417 och försäkrades bidrag 954, summa 6 022 milj. kr.

Till olika ändamål:	Milj. kr.		Milj. kr.
Sjukförsäkring.....	1 015	Folkpensionering.....	1 971
Hälso- och sjukvård.....	1 304	Barnbidrag.....	536
Yrkesskadeförsäkring och arbetskydd.....	181	Offentlig barnavård.....	120
Arbetslöshetsförsäkring.....	122	Skolmältider.....	150
Arbetsförmedling och allmänna arbeten.....	59	Socialhjälp.....	136
		Övrigt.....	478

12. Brottligheten år 1958 (ej slutgiltiga uppgifter).

Till polisens kännedom kom bl.a. 55 mord och dråp, 6 barnamord, 213 000 tjvnadsbrott, varibland 54 000 inbrottsföjder och 40 000 tillgrepp av motorfordon, vidare 18 900 bedrägerier, 5 700 förskingringar, 2 700 förläskningar samt 12100 rattfylleribrott.

13. Undervisning höstterminen 1958 (ej slutgiltiga uppgifter).

Antal lärjungar i folkskolor och småskolor 838 600, allmänna läroverk 141 300, kommunala realskolor 14 000, kommunala flickskolor 23 500, högre folkskolor 400, praktiska kommunala realskolor 15 700, enskilda högre skolor 11 500, högre tekniska läroverk 5 500 och handelsgymnasier 3 100.

Avlagda examina (1958): allmänna realexamina 17 938, praktiska d:o 2 528, studentexamina 7 866.

Antal studerande vid universitet och högskolor 19 748 män och 8 819 kvinnor.

14. Inkomstförhållanden.

Löner. Genomsnittlig timförtjänst för manliga industriarbetare 5.25 kr. (nov. 1958), för kvinnliga industriarbetare 3.61 kr. (nov. 1958) samt för manliga lantarbetare utan naturaförmåner 3.72 kr. (1957).

Inkomstfördelning år 1957 (antal inkomsttagare i tusental om samtaxerade makar räknas var för sig; de med mindre än 1 200 kr. ingår i regel icke).

	Under 3 000	3 000-5 000	5 000-7 000	7 000-10 000	10 000-20 000	20 000 och över	Summa
Företagare.....	55	78	83	109	145	41	511
Anställda.....	429	373	342	589	1 064	133	2 935
Ej yrkesverksamma	290	182	50	48	36	9	565

Medelinkomst: företagare 10 205, anställda 9 404, ej yrkesverksamma 4 538 kr., samtliga 8 821 kr.

Konsumentprisindex mäter den genomsnittliga månatliga förändringen av detaljhandelspriserna på alla varor och tjänster, som ingår i den privata konsumtionen i riket. 1949 = 100. För mars 1959 var indextalet 152.

Sparkassemedel vid 1958 års slut (a milj. konton, b behållning i milj. kr.): postsparbanken a 4,94, b 4 023, sparbankerna b 12 942 (utom räntor), affärsbankerna a 1,57, b 2 263.

5. Finansier.

Statens inkomster och utgifter för år 1959/60 (driftbudgeten enligt riksstaten):

Inkomster:		Utgifter:	
	Milj. kr.		Milj. kr.
A. Egentliga statsinkomster		A. Egentliga statsutgifter	
I. Skatter		Justitiedepartementet ..	129,6
1. Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse		Utrikesdepartementet ..	75,7
a. Skatt å inkomst o. förmögenhet m.m.	5 909,0	Försvarsdepartementet ..	2 827,0
b. Arvsskatt o. dyl.	90,0	Socialdepartementet	3 908,3
c. Stämpelmedel, lotterivinstskatt och övriga ..	194,5	Kommunikationsdepartementet ..	1 135,7
2. Automobilskattemedel ..	1 210,0	Finansdepartementet ..	788,9
3. Tullar och acciser		Ecklesiastikdepartementet ..	1 721,3
a. Tullmedel	690,0	Jordbruksdepartementet ..	455,3
b. Rusedrycksmedel	1 430,0	Handelsdepartementet ..	274,6
c. Tobaksskatt	850,0	Inrikesdepartementet ..	764,7
d. Energiskatt	510,0	Civildepartementet	466,2
e. Övriga	625,0	Hovstat, riksdag m.m.	23,6
II. Uppbörd i statens verksamhet	216,8	Summa eg. statsutgifter	12 575,9
III. Lotteri- och tipsmedel m.m.	302,0	B. Utgifter för statens kapitalfonder	1 015,1
Summa eg. statsinkomster	12 027,3	Summa utgifter	13 591,0
B. Inkomster av statens kapitalfonder	678,4		
Summa inkomster	12 705,7		
Återföring av kommunalskatt	150,0		
Beräknat underskott	735,3		
Summa	13 591,0		

Statens nettokapitalinvestering beräknades i statsverkspropositionen för år 1959/60 till 1 764,8 milj. kr.

Statsskulden var den 31/8 1959 19 792 milj. kr.

Kommunernas finanser i milj. kr.

Landskommuner och köpingar år 1956 (ej kyrkliga): Inkomster 1 776; därav skatter 939. Utgifter 1 871; därav folkskola 750. Tillgångar 3 682, skulder 1 139.

Städerna år 1957 (ej kyrkliga): Inkomster 4 784, därav skatter 2 338; statsbidrag 649. Utgifter 4 890; därav för gator och parker 474; undervisning 898; socialvård 416; gas- och elektricitetsverk 646; hälso- och sjukvård 467. Tillgångar 11 646, skulder 5 372.

Landstingen år 1957: Inkomster 1 260; därav skatter 933. Utgifter 1 187; därav för hälso- och sjukvård 1 000. Tillgångar 2 329, skulder 192.

Postunderrättelser

Med reservation för eventuella ändringar

Taxeringstabell för inrikes postförsändelser

Brev högsta vikt: 1 kg » mått: 50×35×5 cm högst 20 g 30 öre » 125 » 50 » » 500 » 75 » » 1000 » 120 »		Blindskrift* högsta vikt: 7 kg » mått = Trycksaker Ingen avgift.																		
Brevkort högsta mått: 15×10,5 cm minsta » : 10×7 » enkla 20 öre med betalt svar 40 »		<table> <tr> <th rowspan="2">Belopp högst</th><th rowspan="2">Post-anvisningar</th><th>Postförskött</th><th></th></tr> <tr> <th>med postanvisning</th><th>med inbetalningskort</th></tr> <tr> <td>kr</td><td>öre</td><td>öre</td><td>öre</td></tr> <tr> <td>10</td><td>30</td><td>50</td><td rowspan="2">} 40</td></tr> <tr> <td>2000</td><td>60</td><td>80</td></tr> </table>	Belopp högst	Post-anvisningar	Postförskött		med postanvisning	med inbetalningskort	kr	öre	öre	öre	10	30	50	} 40	2000	60	80	
Belopp högst	Post-anvisningar	Postförskött																		
		med postanvisning	med inbetalningskort																	
kr	öre	öre	öre																	
10	30	50	} 40																	
2000	60	80																		
Trycksaker* högsta vikt: 1 kg » mått: längd + bredd + tjocklek 90 cm, högsta längd 60 cm. I form av rulle: längd + dubbla diametern 1 m, högsta längd 80 cm. Trycksakskort, utan omslag, minsta mått 10×7 cm. högst 100 g 15 öre osv. pr 100 g 5 »		För postförskött tillkommer vanlig befördringsavgift.																		
Varuprov* högsta vikt: 500 g » mått = Trycksaker högst 100 g 15 öre » 200 » 20 » » 300 » 25 » » 400 » 30 » » 500 » 35 »		Inbetalningskort Oavsett beloppets storlek 20 öre.																		
Affärshandlingar* högsta mått o. vikt = Trycksaker högst 400 g 30 öre » 500 » 35 » » 600 » 40 » osv. pr 100 g 5 »		Paket högsta vikt: 20 kg högst 1 kg 140 öre » 3 » 170 » » 5 » 200 » » 7 » 350 » » 10 » 500 » » 15 » 750 » » 20 » 1000 » Avgiften ökas för skrymmande eller bräckliga paket med 50 % och för ilpaket med 100 %.																		
		Assurans högst 1000 kr 60 öre » 2000 » 70 » osv. pr ytterl. 1000 kr 10 »																		
* För flygbefordran tilläggsavgift med 5 öre per 100 g.																				
Rekommandation Expressutdelning Reklamation Mottagningsbevis	Inrikes 50 öre 60 » ingen avg. 30 öre	Danmark (m. Färöarna och Grönland), Finland, Island, Norge (m. Svalbard) 50 öre 60 » * 50 » 30 » * paket 135 öre	Övriga utlandet 50 öre 60 » * 50 » 30 »																	

Taxeringstabell för postförsändelser till utlandet

Danmark (med Färöarna och Grönland), Finland, Island, Norge (med Svalbard)	Övriga utlandet
<i>Brev*</i>	
högst 20 g 30 öre ” 125 ” 50 ” ” 500 ” 75† ”	högst 20 g 40 öre ” 40 ” 65 ” ” 60 ” 90 ” ” 80 ” 115 ” ” 100 ” 140 ” ” 120 ” 165 ” osv. pr ytterl. 20 g 25 ”
† Brev över 500 g till Danmark, Finland, Island, Norge taxeras som till övriga utlandet.	
<i>Brevkort, mått = inrikes</i>	
enkla 20 öre med betalt svar 40 ”	enkla 25 öre med betalt svar 50 ”
<i>Trycksaker*, affärshandlingar*, varuprov*</i>	
högst 100 g 15 öre ” 200 ” 20 ” osv. pr 100 g 5 ” t. o. m. 1000 g. (Lägst avgiften för affärshandlingar är 30 öre.)	15 öre för första viktsatsen av 50 g eller del därav samt 5 öre för varje överskjutande viktsats av 50 g eller del därav. (Lägst avgiften för affärshandlingar är 40 öre.)
Trycksaker och affärshandlingar över 1000 g taxeras som till övriga utlandet.	
* <i>Högsta vikt</i> för brev och affärshandlingar: 2 kg, för trycksaker: 3 kg (5 kg betr. böcker), för varuprov: 500 g. <i>Maximimått</i> för samtliga försändelser: längd + bredd + tjocklek 90 cm, största längd 60 cm; i form av rulle: längd + dubbla diametern 1 m, största längd 80 cm. <i>Minimimått</i>: Försändelsen skall ha en plan yta av minst 10 × 7 cm. I form av rulle: längd + dubbla diametern minst 17 cm och längden minst 10 cm. Försändelser, vilkas mått understiga här angivna minimimått, mottagas till postbefordran, om de äro försedda med en rektangulär adressetikett av kartong eller starkt papper, vars halva omkrets är minst 16 cm och minsta sida minst 4 cm.	

Med *flygpost* till utlandet kunna befordras vanliga och rekommenderade brev, kortbrev, brevkort, korsband, blindskriftsförsändelser, småpaket, assurerade brev och askar med ett assuransbelopp av högst 8500 kr, postanvisningar och paket. Vanliga och rekommenderade brev, kortbrev och brevkort, assurerade brev och askar samt postanvisningar till länder och områden i Europa samt till de asiatiska delarna av Socialistiska Rådsrepublikernas Union och Turkiet flygbefordras utan att någon tilläggsavgift behöver erläggas. Detsamma gäller vanliga och rekommenderade brev om högst 5 g och brevkort till länder och områden i Nord- och Mellanamerika, i fråga om brev dock under förutsättning att beteckningen »5 g» anbringas i övre vänstra hörnet av adressidan. Aerogram — ett särskilt slag av flygpostförsändelse i form av kombinerat kuvert och brev-papper — befordras med flyg över hela världen utan tilläggsavgift, dvs. mot vanligt utrikes brevporto. I övrigt utgår särskilt tilläggsporto för flygpostförsändelser till utlandet.

Telegraf- och telefonunderrättelser

Med reservation för eventuella ändringar.

Telegram. För vanligt telegram inom Sverige samt till Danmark och Norge är avgiften 10 öre för varje ord med tillägg av 1:50 kr per telegram. Avgift utgår för minst 5 ord. För iltelegram utgår dubbel ordavgift med tillägg av 3 kr per telegram. För brevtelegram är avgiften 5 öre per ord med tillägg av 75 öre per telegram. Avgift utgår för minst 40 ord. Lyxblankett kostar 1 kr.

Telefonabonnemang. För fortlöpande abonnemang på huvudapparater erlägges dels inträdesavgift — f.n. 800 kr — dels abonnemangsavgift. Abonnemangsavgiften utgår antingen en fast avgift per kvartal för ett visst antal samtal per år, exv. för högst 1200 samtal 34:50-40:50 kr, eller — i områden med automatiskt kopplade rikssamtal — en grundavgift, 21:50-27:50 kr, samt en markeringssamtalavgift av 7 öre för varje markering på abonnentens samtalsmätare. För lokalsamtal blir det en markering på samtalsmätaren, oavsett samtalets längd. Storleken av abonnemangsavgift resp. grundavgift är beroende av vilket område abonnemanget tillhör i telefonhänseende. Närmare upplysningar erhållas på vederbörande telefonbyrå.

Rikssamtal. För telefonistexpedierade inländska rikssamtal utgår för varje påbörjad 3-minutersperiod avgift enligt nedanstående taxa. Vid automatiskt kopplade rikssamtal erhålles en markering å 7 öre på samtalsmätaren för varje påbörjad period av nedan angiven längd.

Avstånd mellan resp. taxestationer	Telefonistexpedierade samtal				Automatiskt kopplade samtal
	vardagar kl. 9-18 eller kl. 21-7 samt sön- och helgdagar kl. 0-24	vardagar kl. 7-9 eller kl. 18-21	extra avgift per samtal vid personligt samtal (aviavgift)	periodlängd	
— 45 km	35 öre	35 öre	35 öre	45 sek.	
46- 90 "	60 "	60 "	50 "	24 "	
91-180 "	90 "	90 "	80 "	15 "	
181-270 "	120 "	110 "	100 "	12 "	
271-450 "	150 "	135 "	120 "	10 "	
451- "	190 "	165 "	150 "	8 "	

Järnvägsunderrättelser

Godstrafik

Vagnslaster och stycke gods kan sändas som frakt gods eller ilgods. Stycke gods kan även sändas som paket gods eller express gods.

Frakt gods befordras med godståg och mot låg avgift. Särskilt låg är frakten för s.k. småfrakt gods, dvs. sändningar om högst 55 kg för vilka frakten betalas på avsändningsstationen.

Ilgods transporteras med särskilda ilgodståg och vissa persontåg samt i fråga om stycke gods även med ett fåtal snälltåg. S.k. rabatt ilgods (färska matvaror etc.) transporteras mot lägre frakt än övrigt ilgods.

Paket gods befordras lika snabbt som ilgods. Som paket gods får sändas kollen om högst 20 kg vikt och högst 150 dm³ rymd. Frakten betalas på avsändningsstationen.

Express gods befordras med det person- eller snälltåg, som snabbast når bestämmelsestationen. Godset inlämnas vid resgodsdysken. Frakten betalas på avsändningsstationen. Fördelen med express godstransport är — förutom den mycket snabba transporten — att godset kan inlämnas och avhämtas även vid tider på dygnet, då de andra godsexpeditioner är stängda.

Persontrafik

För en tågresor har man ofta möjlighet att välja mellan olika slag av biljetter. Här några exempel.

Enkel biljett och **tur- och retur biljett** gäller båda en månad och säljs på alla avstånd. Tur- och retur biljett är billigare än två enkla biljetter.

Gruppreserabatt kan erhållas på priset för enkel biljett eller tur- och retur biljett. Rabattens storlek är 25 % vid betalning för minst 10 och 35 % vid betalning för minst 25 vuxna personer. Endast halvt snälltågstillägg betalas.

Semester biljett ger upp till 20 % rabatt på tur- och retur priset vid längre resor. Biljetten gäller tre månader. Särskilda bestämmelser gäller om resdagar och uppehåll under resan.

Familjebiljett kan begäras för enkel resa eller fram- och återresa när minst tre personer i samma familj reser minst 5 mil. De två äldsta deltagarna betalar ordinarie pris för enkel, tur- och retur- eller semester biljett och de övriga endast fjärdedelen av biljett priset för vuxen. Halvt snälltågstillägg för samtliga.

Passbestämmelser

Svensk medborgare, som reser utomlands, måste i regel inneha gällande pass. Pass kräves numera icke för resa till Danmark, Finland, Island eller Norge. Pass utfärdas av passmyndigheten, som är länsstyrelsen (i Stockholm överståthållarämbetet). I stad, där poliskammare finnes, är i stället denna passmyndighet (dock ej i residensstad). Passökande skall *personligen* inställa sig hos pass- eller polismyndighet. Inställelsen skall som regel ske hos myndigheten i den ort, där sökanden har sitt hemvist.

För makar kan gemensamt pass utfärdas. Barn under sexton år får införas i gemensamt pass för föräldrarna eller i pass för endera av dem, under förutsättning att vederbörande innehar eller deltagar i vården om barnet. För barn kan också utfärdas särskilt pass, varvid för barn under 18 år kräves skriftligt medgivande av vårdnadshavare, dvs. i regel båda föräldrarna.

Formulär för ansökning om pass finnes hos pass- och polismyndigheter. Vid ansökan skall bifogas: 1. Åldersbetyg (från pastorsämbetet) eller annat intyg om sökandens födelsestid och födelseort ävensom om att denne är svensk medborgare (bör ej vara äldre än 3 månader). Vid utbyte av pass räcker det att förete det äldre passet, om giltighetstiden ej utgått för längre tid än ett år sedan. 2. Vällikande fotografi (passfoto) i två exemplar; fordras dock ej för barn under fem år. 3. Å det ena fotografiet anbringat intyg av känd trovärdig person att fotografiet föreställer sökanden. Identiteten kan också styrkas med t.ex. körkort eller äldre pass. 4. Ännu gällande pass, om sådant finnes utfärdat för sökanden.

Vid passets avhämtning skall passinnehavare teckna sitt namn i passet (gäller icke barn, som ej är skrivkundigt), varför personlig inställelse änyo erfordras. Det är dock ej nödvändigt att hämta passet, där det bestämts, utan man kan få passet sänt till vilken pass- eller polismyndighet som helst.

Värnpliktiga

Skyldigheten att fullgöra repetitionsövningar om 30 dagar har reglerats för armén och kustartilleriet tilldelade värnpliktiga genom lag av 11 maj 1951 på följande sätt (SFS nr 195/1951 ändrad genom SFS nr 174/1952):

Födelseår	Antal repetitionsövningar om 30 dagar att fullgöra för värnpliktiga tilldelade	
	Armén	Kustartilleriet
1913.....	en	ingen
1914-1919.....	två	en
1920-1922.....	två	två
1923 eller senare.....	tre	tre

Repetitionsövning fullgjord efter år 1945 tillgodoräknas — med ett fåtal undantag — såsom jämlikt ovannämnda lag fullgjord repetitionsövning. Undantagna från bestämmelserna i ovannämnda lag äro bl.a. värnpliktiga, som överförts till armén efter utbildning vid flottan eller flygvapnet.

Värnpliktig tilldelad armén, kustartilleriet eller flygvapnet, vilken genomgått befälsutbildning, eller, utan att hava genomgått sådan utbildning, krigsplacerats såsom befäl, må åläggas att i anslutning till honom åliggande repetitionsövning fullgöra befälsövning omfattande tio dagar eller, om repetitionsövningen omfattar femton dagar, fem dagar.

Regler för flaggning

Tiden 1 mars-31 oktober *hissas* flaggan kl. 8.00, under övrig del av året kl. 9.00. Den *nedhalas* vid solens nedgång (se almanackan). Går solen ned efter kl. 21.00, *nedhalas* flaggan ändock kl. 21.00.

Vid dödsfall *hissas* flaggan på halv stång döds- och begravningsdagarna. Härvid *hissas* flaggan först i topp och halas så ned en tredjedel av stängens längd. När jordfästningen ägt rum, *hissas* flaggan i topp, varefter den *nedhalas* omedelbart eller å ovan angiven tid.

Allmänna flaggdagar 1960

Nyårsdagen	Fredagen d. 1 jan.
H. K. H. Kronprinsens namnsdag	Torsdagen d. 28 jan.
Påskdagen	Söndagen d. 17 april
H. K. H. Kronprinsens födelsedag	Lördagen d. 30 april
Första Maj	Söndagen d. 1 maj
Pingstdagen	Söndagen d. 5 juni
Svenska Flaggans Dag samt H. M. Konungens namnsdag	Måndagen d. 6 juni
Midsommardagen	Lördagen d. 25 juni
H. M. Drottningens födelsedag	Onsdagen d. 13 juli
H. M. Drottningens namnsdag	Torsdagen d. 25 aug.
Gustav Adolfsdagen	Söndagen d. 6 nov.
H. M. Konungens födelsedag	Fredagen d. 11 nov.
Nobeldagen	Lördagen d. 10 dec.
Juldagen	Söndagen d. 25 dec.

Eljest flaggas å högtidsdagar inom orten och familjen.

För beräkningen av almanackans astronomiska del ha vissa grundläggande uppgifter angående solen, månen och planeterna meddelats av Nautical Almanac Office i Greenwich.

Ge hönsen varje dag PULLFOR

för ännu bättre resultat när det gäller hönsens växt- och värpkraft. Pullfor är färdigblandat foder, som ger största förutsättning för ekonomisk produktion.

Säljes av till Svenska Lantmännens Riksförbund anslutna centralföreningar och lantmannaförbund samt lokal- och lantmannaföreningar.

CENTRUM-LIVS

Rådhusgatan 37 (I gamla mejeriet)

är medlemmarnas

**Eget
CENTRUM
för livsmedel**

*Gör ett besök i Sundsvalls
modernaste snabbköp.*

Grillen

den trivsamma baren
i anslutning till

CENTRUM-LIVS

Titta in i samband med
livsmedelsinköpen.

God mat och härliga drycker serveras.

Har Ni tänkt på att
Leverantörbutikerna i
SUNDSVALL, GNARP och ÅNGE
är Edra egna butiker?

I dem finner Ni alltid
god sortering i

LIVSMEDEL • MANUFAKTUR
HUSGERÄD • TEKN. ARTIKLAR
DISK- och RENGÖRINGSMEDEL
PAPPERSVAROR

RING IN
Eder order eller sänd
rekvisitionen med
mjölk bilen.

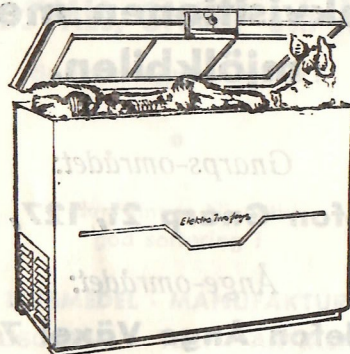
Gnarps-området:
Telefon Gnarp 21, 127, 129

Ånge-området:
Telefon Ånge Växel 700

Sundsvalls-området:
Telefon Växel 55770

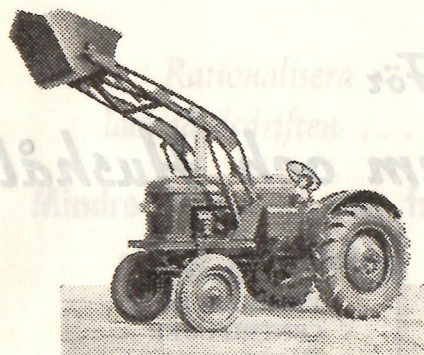
1 slakttid är
IWO-frys oumbärlig

IWO garantiboxar äro
 prisbilligast och popu-
 lärast bland de svenska
 lantushållen.

MASKINAVDELNINGEN

LASTAPPARATEN

har nu blivit påhångsredskap.

ÅLÖ-QUICKE

är jordbrukarnas allroundred-
 skap för rationell drift.

Begär pris och broschyr.

MASKINAVDELNINGEN

För Hem och Hushåll

TVÄTTMASKINER
VRIDMASKINER
CENTRIFUGER
MANGLAR
VEDSPISAR
UGNAR
KYLKÅP
FRYSBOXAR
ASSISTENTER

Se maskinerna i vår
utställningshall.

Maskinavdelningen

*Rationalisera
ladugårdsdriften . . .*

**Mindre arbete — mer fritid
större avkastning**

genom

LADUGÅRDSINREDNINGAR
VENTILATIONSTRUMMOR
MJÖLKMASKINSANLÄGGNINGAR
MJÖLKKYLARE
DISKAPPARATER
BÅSPALLMATTOR
MASKINSAXAR

från

MASKINAVDELNINGEN

DRÄKTHETSTABELL.

Betäknings- dag	Förlossningsdag omkring				
	Sto 340 dagar	Ko (285 dagar)	Sugga (114 dagar)	Tacka o. get (154 dagar)	Hynda (63 dagar)
1 Januari	6 December	12 Oktober	24 April	3 Juni	4 Mars
11 —	16 —	22 —	4 Maj	13 —	14 —
21 —	26 —	1 November	14 —	23 —	24 —
31 —	5 Januari	11 —	24 —	3 Juli	3 April
10 Februari	15 —	21 —	3 Juni	13 —	13 —
20 —	25 —	1 December	13 —	23 —	23 —
2 Mars	4 Februari	11 —	23 —	2 Augusti	3 Maj
12 —	14 —	21 —	3 Juli	12 —	13 —
22 —	24 —	31 —	13 —	22 —	23 —
1 April	6 Mars	10 Januari	23 —	1 September	2 Juni
11 —	16 —	20 —	2 Augusti	11 —	12 —
21 —	26 —	30 —	12 —	21 —	22 —
1 Maj	5 April	9 Februari	22 —	1 Oktober	2 Juli
11 —	15 —	19 —	1 September	11 —	12 —
21 —	25 —	1 Mars	11 —	21 —	22 —
31 —	5 Maj	11 —	21 —	31 —	1 Augusti

10 Juni	15 —	21 —	1 Oktober	10 November	11 —
20 —	25 —	31 —	11 —	20 —	21 —
30 —	4 Juni	10 April	21 —	30 —	31 —
10 Juli	14 —	20 —	31 —	10 December	10 September
20 —	24 —	30 —	10 November	20 —	20 —
30 —	4 Juli	10 Maj	20 —	30 —	30 —
9 Augusti	14 —	20 —	30 —	9 Januari	10 Oktober
19 —	24 —	30 —	10 December	19 —	20 —
29 —	3 Augusti	9 Juni	20 —	29 —	30 —
8 September	13 —	19 —	30 —	8 Februari	9 November
18 —	23 —	29 —	9 Januari	18 —	19 —
28 —	2 September	9 Juli	19 —	28 —	29 —
8 Oktober	12 —	19 —	29 —	10 Mars	9 December
18 —	22 —	29 —	8 Februari	20 —	19 —
28 —	2 Oktober	8 Augusti	18 —	30 —	29 —
7 November	12 —	18 —	28 —	9 April	8 Januari
17 —	22 —	28 —	10 Mars	19 —	18 —
27 —	1 November	7 September	20 —	29 —	23 —
7 December	11 —	17 —	30 —	9 Maj	7 Februari
17 —	21 —	27 —	9 April	19 —	17 —
27 —	1 December	7 Oktober	19 —	29 —	27 —

Vi tillhandahåller för jordbruket:

Gödselmedel

Utsäden och fröer

Fodermedel av alla slag

Fodersäd, hel, krossad, fingerpad

Vitaminpreparat — Mineralfoder

Desinfektionsmedel — Träskyddsmedel

Spen- och sårsalva — Bekämpningsmedel
mot ogräs, bladmögel på potatis, skadeinsek-
ter, råttor, flugor, ohyra hos husdjur
och fjäderfä — Blastdödningsmedel

Betningsmedel — Skördegarn

Dräneringsrör — Murkalk

Torvströ m.m.

*Vid behov av förnödenheter
för jordbruksdriften vänd Eder till
oss med Eder förfrågan.*

Lantmannaavdelningen

TIO RÅD för ogräsbekämpningen.

1. Öka kulturgrödornas konkurrenskraft mot ogräset. Dränera vattensjuka jordar, planera växtföljden och gödsla rikligt.
2. Använd rent utsäde — så inte ogräs.
3. Bekämpa ogräset på vägkanter och dikesrenar och hindra dess spridning till åkrarna.
4. Spruta i vårsträsad så tidigt som möjligt (10-14 dagar efter sädens uppkomst). De flesta ogräsen är känsligast i groddplantstadiet. Undantag är åkertistel och fettistel, vilka helst sprutas då de utvecklat bladrosett men före blomningen.
5. 3-4 liter 4K-2M per ha ger gott resultat mot de flesta korsblomstriga ogräsen samt mot mål-lan.
6. Svärbekämpade ogräs såsom baldersbrå, dån, pillört och våtarv bekämpas effektivast med blandning av 4K-2M och gula preparat.
7. Så in vallen i den gröda som följer närmast efter trädan. Ingen vall blir bra efter ogräsbemängd skyddssäd.
8. Slå av ratorna på betesvallarna innan ogräset hunnit fröa.
9. Håll efter kvickroten. Under torra år sker detta billigast och effektivast genom intensivt trädesbruk. Fuktiga år försvåras bearbetningen och då kan kvickroten bekämpas med Dalapon eller Tecea.
10. Kom ihåg att mekanisk jordbearbetning och ogrässprutning med kemiska medel kompletterar varandra. En kraftig gröda är den bästa ogräsbekämparen.

Telefoner:

HUVUDKONTOR:

55760 — 55770 (växel)

Ankn. chef,
ekonomichef, kassa, avräkning,
mejeri, mejeriförest., lantmannaavdeln.,
maskinavdelning, verkstad samt
butiksavdelning.

Speceri- &
lantmannaavd. Gnarp 21, 127, 129

"	"	Ånge	} 700 (växel)
Mejeriet		Ånge	
Mejeriförest. bost.		Ånge	
Nederlag		Fränsta 32, 350	